Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 12 (13807) | 1975 оной январиин 15, среда | Сэн 2 мүнгэн.

ФЕРМЫН АЖАЛАЙ ГУРИМ

Адууhа мал hайнаар үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээ- үүлхэ гээшэ орёо, харин хэрэг гэжэ мэдээжэ. Ма- саг соонь, бэедэнь таараха тэжээлээр эдеэлүүлээгүй yhaap дутаабал, хүйтэ нойтон байрада байлгабал, тэ- ашаг шэмэ ехээр абахань бэрхэтэй. «Малые мэ- аргагүй, ямараар тэрээндэ ханданаш, тиимэл ха- абахаш» гэжэ бэрхэ малшад сэхэ хэлэдэг.

Энэ ушарай тон зүб байhые эрдэмтэдэй туршалга- д, түрүүшүүлэй дүршэл, мүн гээгдэгшэдэй гэмшэл- үүд тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Түрүү hаалишад, мал лагшад, хонишод болон бусад малшад ямар аргаар алта жэл бүри туйладаг бэ гэхэдэ, тэдэнэр нэн тү- ажалай гурим наринаар сахидаг гээшэ. Тэдэнэр ршье ушар шалтагаанда hаатангүй, малаал эдеэлүүл- , уhалхые, үнеэдээ саг соонь hаахые оролдодог ха . Эрдэмтэдэйшье туршалга хээд үзэхэдэ, үнеэдые нэгэ дэ hааж байhанаа, хожомынь 15—20 минутаар гээг- hаахада, үнеэдэй hүн хүсэдөөр абтадаггүй байhаа. түрэhэн тугалда түрүүшын уурагыень саг соонь ангүй, 7—8 час үнгэрhэн хойно эдюулбэл, тэрэнэй hөө hэргылхэ хүсэнинь алдагдадаг гэжэ шэнжэ- энхэй.

Үнгэрhэн жэлдэ республикымнай олохон малшад, hаа- , хонишод, мал адуулагшад, гахайшад, шубуушад эд амжалтатайгаар хүдэлжэ гараа. Хэды ган гасуур жо, зунай бэлшээриин муу байгаашье hаа, республи- колхоз, совхозуудай үнеэн бүриhөө урда жэлэйхиhээ килограмм hүн ехэ hаагдаhан, 3500 гаран ту- 27 мянга гаран хурьгад, 30 мянга гаран поршоонуо абтаhан байна.

Сэлэнгын совхозой суута hаалишан, Социалис Ажалай Надежда Лазаревна Тадвашкина үнгэрhэн жэлдэ эн бүриhөө 5833 килограмм hү hааhан байна. Зэдын агай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Дмитрий влевич Свистунов хоёр жэл удаагуур зуун хонин hөө 150 хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлhэн жэ- эн. Эдэ ажалай баатарнуудhаа гадна, үнеэн бүри жэлдээ гурба мянган килограммhаа дээшэ hү hааhан үүд, коллективүүд, зуун хонин бүриhөө зуу гаран ьга томо болгоhон хонишодой бригаданууд жэлhээ дэ олошорно.

Жэшээнь, Борьёогой совхозой хонишод үрэжүүлэглэ- бүхы хонидойнгоо зуун толгой бүриhөө үнгэрhэн дэ 116 хурьга түлжүүлhэн байна. Эндэхи эхэ хони харууhалдаг бригадануудай 90 процентнь зууганай эдэ гараа hэн. Совхозой хонишодой амжалтын «нюу- юун бэ гэхэдэ, тэдэнэр эхэ хонидые харууhалха, ьгадые түлжүүлхэ зохид технологи хамтынгаа хүсөөр ко, тэрэнээ заабол барнмталдаг болоо бшуу. Тодорхойл- , эхэ хонидоо hайса таргалуулжа, орой таригдаhан но- hолоомон дээгүүр адуулжа байгаад үрэжүүлдэг, хони- гоо хээли ехэтэй болоходо ногооной гурил нэмэжэ үлдэг заншалтай. Тинхэдэ хурьгадаа, илангаяа эхир ьгадаа hайнаар харууhална, хэрэгтэй бүхы тэжээлээр, минн болон бусад минеральна зүйлөөр хүсэд ханга- үнеэнэй hү түүхэй үндэгэтэй худхажа, хурьгадтаа хана. Ингэжэ совхозой хонишод, мэргэжэлтэд, хүтэл- лэгшэд нэгэн hаналтайгаар, нэгэл зорилготойгоор ллахадаа, амжалта туйлана бшуу.

Хэд эдэ түрүүшүүлэй, ажалай баатарнуудай хүдэл- ин дүй дүршэл бүгэдын шадабари боложо үшөөл гаданагүй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, етеринарна мэргэжэлтэд олон ушарта малшадта бү- э ехэтэйгээр ажаллаха арга олгодоггүй, продукци р абахадань, хэрэгтэй бүхы юумээр хангадаггүй бай- юм. Мүн малшадай мэргэжэл, шадабари дээшэлүүл- эрдэмэй болон түрүүшүүлэй туйлалтануудые тэдэндэ үлжа үгэхэ тушаа зохихо хэмжээ абадаггүй. Зоотс- шарна hуралсал малшадай дунда оролдосотойгоор эм- эгдэнэгүй. Залуушуулда, хүдэлмэриин дүршэл бага- малшадта түрүүшүүлэй зүгhөө туhалха, мэргэжэл иарья тэдэндэ дамжуулха хэрэг үшөөл тоогдоногүй.

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй hүүлшын жэлэй дааба- е амжалтатайгаар бэелүүлхэ, hайн шанартай продук- ехээр, гаргаша багатайгаар абаха тушаа КПСС-эй гай бүхы партида, совет арадта хандаад байхада, мал лдаа имэ дутагдалнуудые тэсэхын аргагүй. Илангаяа жэлэй малай үбэлжэлгые жэшээтэ hайнаар үнгэргэ- фермэ дээрэхи хүдэлмэриин технологи, ажалай гурим наар сахиха гээшэ малшан бүхэнэй нангин уялга .

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө габшагайгаар ажалла- түсэб, социалис уялгануудаа бэелүүлхын тула бии . арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала оно. Тинхэдээ ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, ажа журам алдадаг, фермэ дээрэ тогтоогдоhон гүрим ха- шруулдаг ушартай бүгэдөөрөө тэмсэхэ, хамтынгаа хү- р дутагдалнуудаа усадхаха бүхы хэмжээнүүд абтаха гой.

Энэ талаар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэн н партийна организацинууд эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри малшадай дунда ябуулха, социалис мүры- шэнэ хүсэтэйгөөр эмхидхэхэ, энэ талаар КПСС-эй гай. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй. ВЦСПС болон ЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые хүн бүхэндэ ойлгуулха атай.

Хүхэд малшад! Түрүүшүүлhээ үльгэр жэшээ абажа, нингаа ЦК-гай Хандалгада бодото харюу болгон, 75 оной түсэбтэ даабарине эрхим шанартайгаар үлүү- дүүргэхын түлөө бүгэдөөрөө тэмсэе.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. У. МОДОГОЕВЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Коммунис парти, Совет түрэнэй үмэнэ габьяатай бай- hанайнь түлөө КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Андрей Урупхеевич **Модогоевые Ленинэй орденоор** шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 оной январиин 14.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. У. МОДОГОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, пар- тиина, совет болон комсомолой органуудта олон жэлэй турша соо ашатай үрэ ехэтэйгээр ажаллаhанайнь тү- лөө КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Андрей Урупхеевич **Модогоевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной январиин 13.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. Д. ЭРДЫНИЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, рес- публикын партийна, совет болон албан зургаануудай ор- ганууудта олон жэлэй туршада аша үрэ ехэтэйгээр ажал- лаhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй канцеляриин начальник Даши Доржиевич Эрдыниевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной январиин 13.

„САЛЮТ-4" ГЭЖЭ НАУЧНА СТАНЦИ НИИДЭЖЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци январиин 13-да Москвагай сагаар 12 часай үеэр дэлхэйе 288 дахин тойробо. Тэдэнэй 18-ые космонавтнуудаар жолоодогдон ниидээ. Станциин дабшалгын замай параметрнүүд:

— дэлхэйн июруухаа холо долгын саада захань (апогей) —355 километр;

— дэлхэйн июруухаа холо долгын наада захань (перигей) — 342 километр;

— дэлхэйе тойролгын саг —91,3 минута;

— замайнь hөөлжэлгэ—51,6 градус болоно.

Космонавтнар Губарев болон Гречко хоёрдохи үдэрөө «Салют-4» станцине жолоодон дабшажа, ниидэлгынгээ программа дүүргэхэ үедөө станциин таhалгануудые нээhэн, тэндэхи түхеэрэлгэнүүд ба научна аппаратурые шалгаhан байна.

Экипажай элидхэлнүүдэй ба телеметрическэ мэдээсэлэй мэдээнүүдэй ёhoop, космонавтнуудай бэе hайн ябана. Станци дээрэхи бүхы түхеэрэлгэнүүд hаадгүйгөөр хүдэлнэ.

«Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станциин экипажай хүдэлмэриин хоёрдохи үдэрынь үглөөнэй 10 часта дүүрэв. Москвагай сагаар 16 час 30 минута хүрэтэр тус станци Советскэ Союзай газар дайда дээрэhээ радиогоор холбогдомогүй зонодо ниидэхэ, Атлантиин океанай акваторидо байhан «Академик Сергей Королев» гэжэ научно-шэнжэлгын судна энэ үеэр станциин ниидэлгые адаглан шэнжэлхэ, тэндэhээ дамжуулагдаhан телеметрическэ мэдээсэл абаха юм. Эндэ ороhон мэдээсэлнүүд «Молния» гэжэ хэлхеэ холбооной хэмэл одоор ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбтэ дамжуулагдана.

КПСС-эй ОБНОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛСОВПРОФ БА ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ АБАЖА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР АЙМАГУУДАЙ 1974 ОНОЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Мал ажалай продуктнуудые абажа, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар аймагуудай 1974 оной социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 103 процент, hү — 119 ба нooho 107 процент дүүргэжэ, мяха абалгаяа 1973 онойхиhoo 16 процентээр, hү—16 ба нooho 25 процентээр дээшэлүүлжэ, хони, үхэрнүүдэй тоо толгойе олошоруулжа шадаhан Зэдын аймагта КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облсовпроф ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг 1500 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэhэн тогтоол КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф ба ВЛКСМ-эй обком абаба.

Хоёрдохи мүнгэн шан—1000 түхэриг: гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 101 процент, hү — 112 ба үндэгэ 107 процент бэелүүлжэ, мяха бэлэдхэлгэеэ нёдондоной энэ үеынхиhөө 19 процентээр, hү—12 ба үндэгэ 39 процентээр дээшэлүүлжэ, үхэр, гахай олошоруулха түсэбөө дүүргэhэн Кабанскын аймагта үгтэхэ болобо.

Гурбадахи мүнгэн шан—700 түхэриг Яруунын аймагта үгтэхэ болобо. Тус аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 104 процент, hү — 115 ба нooho 109 процент дүүргэжэ, мяха абалгаяа урзанда жэлэйхиhээ 8 процентээр, hү —10 ба нooho 17 процентээр нэмээжэ, адууhа малай тоо толгой олошоруулха даабаряа бэелүүлэнхэй юм.

Мал ажалай продуктнуудые абалга, гүрэндэ тушаалгаяа дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ ажал хэhэн Хурамхаанай, Прибайкалиин, Улаан-Үдын, Хориин аймагуудай ажахынуудые hайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ.

Радна Бадматарович Дугаров — Сэлэндүүмын заhабарилгын механическа заводой модошо дархан. Радна Бадматарович энэ заводто олон жэлэй туршада ажаллажа ябана. Завод соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Радна Бадматарович ходо түрүү hуурида гарадаг юм. Нүхэр Дугаров эдэ үдэрнүүдтэ 1976 оной июль hарын түсэбөөр ажаллажа байнхай.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

1975 оной арадай ажахын түсэб дотор олдоhон дүршэл, ажабайдалаар табигдаhан шэнэ асуудалнууд хараада абтана. Энэ түсэбэй даалгабаринуудые ехэ зүбөөр, тэдэнииe амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ шухала бүхы юумэн манайда бии.

(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгаhаа).

* * *

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭБЭ

Хэжэнгын аймагай түрүү предприятинуудай нэгэн болохо Хүртэйн леспромхозой түб тосхоной МТМ соо КПСС-эй ЦК-гай Хандалгые hайшаан дэмжэлгэдэ зорюулагдаhан митинг болоhон байна. Эндэ модо шэрэгшэд, модо ашадаг түхеэрэлгэнүүдэй операторнууд, крановщигууд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд олоороо сугларжа, Хандалгые үнэн зүрхэнhөө дэмжэжэ байhанаа мэдүүлбэ.

Леспромхозой партбюрогой секретарь И. В. Александров митинг нээхэ зуураа, энэ шухала документын удха шанарые тайлбарилжа, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ предприятиин ажалшадай ямар зорилгонуудые бэелүүлхэ байhан тухай тобшохоноор хөөрэбэ.

Мүн тодорхойлхы жэлдэ ямараар ажаллаhан тухайгаа онсо тогтон дурдаа. 1974 ондо Хүртэйн модошод тон hайнаар, габшагайгаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнгэрhэн жэлэй түсэбтэ даабаринууд хуу баран дүүргэгдээ, зарим зүйлнүүдээр үлүүлэгдээ.

Нэн түрүүн үгэ абаhан, модо ашадаг түхеэрэлгын оператор Н. И. Иванов партиингаа хандаhан Хандалгада харюу болгон, жэл соо 48000 кубометр модо ашаха даабаряа 55 мянганда хүргэхэб гэжэ мэдүүлээ. Тингэхэ зуураа юhэдэхи табан жэлые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень суг хүдэлдэг нүхэдөө уряалба.

Хүртэйн модо бэлэдхэлгын пунктын ахалагша механик М. В. Сидоров партиин уряада харюу болгон, совет арадай ажабайдалые бүри hайжаруулхын, уласхоорондын оршон байдалые сошордолгүй болгохын тулада нэгэ хүн шэнгеэр габшагай ажалай вахтада жагсаха ёhотойбди гэжэ тэмдэглэhэн байха юм.

Харгы заhабарилгын участогай мастер Т. Н. Сапунова парти, правительствын совет арадай ажабайдалые саашадань hайжаруулхын тулада бэелүүлжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд тухай тогтон хэлэбэ.

Модо шэрэдэг машинануудай экипажнууд табан хүнhөө . бүридэнэ. Имэ нэгэ экипажые Ц. А. Хабуев хүтэлбэрилдэг. Нёдондо экипажай гэшүүд, нүхэд Н. Белых, К. Гущин, С. Миронов, Н. Сараев, В. Потёмкин гэгшэд хорин таба мянган кубометр модо шэрэhэн байна. Мүнөө жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаhан Хандалгада харюу болгон, хорин зургаан мянган кубометр модо шэрэхэ байhан тухайгаа мэдүүлхэдэнь, митингдэ хабаадалсагшад альга ташалгаар дэмжээ.

Нүхэр Хабуевай экипажай үүсхэлые Н. Асламовай, С. Паданкинай даадаг экипажнуудай коллективүүд халуунаар дэмжэжэ, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо мянга мянган гурбалжан метрээр ехэ модо зөөхэ байhан тухайгаа сугларагшадта элидхээ.

Ингэжэ Хүртэйн леспромхозой модошод партиин ЦК-гай Хандалгые халуунаар дэмжэжэ, саашанхи ажалайнгаа хүтэлбэри болгожо, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, түсэбөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байhан тухайгаа нэгэн дуугаар элишэлбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пропаганда болон агитациин таhагые даагша.

ЗАЛУУ hААЛИШАНАЙ ЗОРИГ

ВЛКСМ-эй гэшүүн Валерий Гапиловай Санагын совхозой hаалиин фермэдэ ажаллажа эхилhээр оройдоол хоёр жэл болобо. Хэды тиимэ байбашье hаа, залуу нүхэр шударгы бэрхээр хүдэлжэ, ажалдаа аха нүхэдэй дүй дүршэл хэрэглэжэ, эрхим hайн дүнгүүдые туйлажа ябана. Урзанда жэл даажа абаhан бүлэг үнеэдэйнгээ тус бүриhөө 1281 килограмм hү hааhан байгаа.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2000 килограмм hү абаха гэжэ Валерий шиидэhэн юм. Тэрэнээ дүүргэхын түлөө оролдолго ехэтэйгээр хүдэлжэ, хэлэhэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаа. Валериин харууhалдаг 20 үнеэнэй толгой бүриhөө жэл соо 2048 килограмм hүн абтаhан байна. Энэнь 1973 онойхиhoo 767 килограммаар ехэ болоно. Энэмнай хүйтэн уларилтай, хадата Санага нютагай эрхэ байдалда эрхим hайн үрэ дүн гээд тоологдоно.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгада харюу болгон, залуу hаалишан Валерий Гапилов табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүри эршэтэйгээр ажаллаха зорилготой. Тиигэхэ зуураа үнеэн бүриhөө нёдондонойхиhoo бага бэшэ hү hаажа, табан жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулха гэжэ шиидэбэ.

И. ПОЛОМОШНОВ.
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Захааминай аймаг.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

ИВАЛГА. ОПХ-гай түбэй машинно-тракторна мастерскойн улаан булан соо заhабарилгада хабаадажа байhан механизаторнууд, жолоошод, барилгашад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд — хамта табяад хүн сугларанхай. КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада зорюулагдаhан митингые парткомой гэшүүн И. Е. Зайченко нээгээд, туршалга үйлэдбэрилгын ажахын парткомой секретарь А. М. Бояркинда үгэ үгөө.

КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаhан Хандалгын удха шанар тухай элидхэлшэ хэлээд, ажахынгаа урда табигдажа байhан зорилгонуудта тогтоо. Тиихэдээ 1975 оной түсэб, социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэжэ, табан жэлэй даабарине бэелүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд тухай хөөрөө.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан, мүнөө К-700 тракторта ажаллажа байhан П. С. Мясников түрүүлэн үгэ абажа, КПСС-эй ЦК-гай Хандалгатай сэдьхэлээ ханан танилсаhан тухайгаа мэдүүлээ. Тиигээд ажалдаа бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ механизаторнууд ямар хубитаяа оруулха аргатайб гэжэ хэлээ. Нэн түрүүн хүн бүхэн тоhо, түлишэ алмаха, техникээ хабарай тарилгада бэлдэхэ талаар ехэ харюусалгатай байха зэргэтэй.

Удаань 4-дэхи отделениин ажахын тоосоото 1-дэхи звеное даагша, коммунист Г. М. Егоров үгэ хэлэхэдээ, ингэжэ мэдүүлээ:

— Арад зоной ажана байдалые hайжаруулхын, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө партиин ЦК-гай эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байhыень энэ Хандалга бэшэгhээ, өөhэдынгөө байдал дээрэhээ харанабди. Бидэнэр, хүдөөгэй ажалшадшье баян дэлгэр ажаhуудаг болообди. Имэ hайхан сагта бүхы хүсөөрөө ажаллаха дуран хүрэнэ. Манай звено үнгэрэгшэ жэлдэ хэды ган гасуур болоошье hаа, гектар бүриhөө 15,7 центнер таряа ургуулжа абаа hэн. Мүнөө партиингаа ЦК-гай Хандалгатай танилсаад байхадаа, 1975 ондо гектар бүриhөө 16,4 центнер таряа хурлаха түсэбөө хубилгажа, гектарай 17,5 центнер ургаса абаха гэhэн угтамжын түсэб хараалаабди.

— Партиимнай ЦК хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар асари ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна, — гээд эндэхи 4-дэхи отделениин агроном К. Н. Злыгостев үгэеэ захалаа. — Энэ жэлдэ хүн бүхэн ондоохоноор ажаллаха, хабарай тарилгые богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула оролдохо, тингэжэ баян ургасын үндэhэ hуури табигдаха.

Ингэжэ үгэ хэлэhэн хүн бүхэн партиингаа уряада бодото ажалаараа харюусаха байhанаа мэдүүлээ.

А. МИХАИЛОВ.

ҮДЭР БҮХЭНДЭ ИЛАЛТА ТУЙЛАХААР

Шэнэ жэлэй эдэ түрүүшын үдэрнүүдтэ радио болон хэблэл хүдөөгэй ажалша, малша зондо ехэ удха шанартай hонинуудые дуулгаба. Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалга газетэдэ уншажа, радиогоор шагнахадаа, улам ехэ урма зориг орообди. Юhэдэхи табан жэлэй түсэб зорилгонуудые бэелүүлхэ 1975 ондо шэнэ амжалтануудые туйлахые партиимнай ЦК ажалшан арадтаа хандаба.

Имэ шухала оршон байдалда, мүн хуушан жэлээ үдэшэжэ, шэнэ жэлдэ hаял ороод байхадаа, хэhэн ажалайнгаа дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тухайгаа тобшолон хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Бидэ, Нарhатын совхозой hаалиин гүүртын хүдэлмэрилэгшэд 1974 ондо 13500 центнер hү гүрэндэ худалдаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, дүн хамта 17269 центнер тушаагдаа. Энэ амжалтада манай Улаан-Туяагай гүүртын hаалишадай хубита яhала бии. Үнеэн бүриhөө 1938 килограмм hү hаажа, уялгаяа үлүүлэн дүүргээбди. Өөрынгөө ажалай дүн тухай хэлэхэ болоо hаа, үнгэрhэн жэлдэ би даажа абаhан 20 үнеэдэйнгээ тус бүриhөө 2355 килограмм hү hаагаа б.

Мүнөө үедэ малшадай хүдэлмэриин эгээл бэрхэтэй, харюусалгатай үе ябажа байна. Тиин манай совхозой hаалишад үбэлжэлгын хугасаада hү ехээр hаахын тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Манай МТФ-гэй коллектив Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай абаhан социалис уялгануудтай, гаргаhан үүсхэлтэйнь танилсаад, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй үбэлжэлгын hарануулта hү ехээр hааха зорилго урдаа табиhан байна. Би пенсидэ гараhаншье hаа, бүгэдын энэ хэрэгтэ хаба шадалаараа хабаадалсажа, үбэлжэлгын 9 hарада үнеэн бүриhөө 1.300 килограммhаа бага бэшэ hү hааха гэжэ шиидээб.

Арга нөөсэнүүдээ элирүүлэн, дүүрэнээр хэрэглэжэ, энэ жэлдэ үшөө ехэ илалта туйлаха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые совхозой олонхи hаалишад абанхай. Үнгэрhэн декабрь hарада болоhон партиин ЦК-гай Пленум дээрэшье коллектив бүхэн табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ эгээл ехэ зорилгонуудые урдаа табяад, тэрэнээ заатагүй бэелүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ ёhотой гэжэ заагаа ха юм. Энэ оной түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ, ажалдаа эрхим амжалта туйлажа захалбал, зорилгоео бэелүүлжэ шадаха байнабди. Манай МТФ-гэй hаалишад ехэ hүнэй түлөө үдэр бүри шармайн тэмсэнэ. Мүнөө фермымнай 200 шахуу үнеэнhээ үдэртэ 10,8 центнер hүн hаагдана. Январь hарын гарамсаар hү hаали дунда зэргээр 57 килограммаар дээшэлээ. Харин би мүнөө үдэртөө 140 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө 10 гаран килограмм hү hаанаб. Зургаан үнеэдни тугаллаха дүтэлжэ шэргэнхэй. Эдэ үнеэдэйнгээ хожом тугаллахадаа hү шэмэ элбэгтэй байхын тула мүнөөнhөө hайнаар харууhалжа, зүбөөр эдеэлүүлхые оролдоноб. Тиихэдэ hаагдадаг үнеэдээ онсо харууhанда байлганаб. Байра соонь уянда байлгажа, рационой ёhoop үбhэ, hолоомо, гурил эдюулнэбди. Гадна hаагдаhан нэгэ килограмм hүн бүридэ 300 грамм хүртэхөөр талха таряанай зүйл нэмэжэ эдюулнэбди. Мүнөө үбэл үбhэ тэжээлнай балай элбэг бэшэ. Тиимэhээ тэжээлээ гамнажа, ашагтайгаар гаргашалнабди. Холимог тэжээлээ халуун уhанда худхажа шанаржуулаад, малдаа үгэхэдэ үрэ ехэтэй байна.

Манай Улаан-Туяагай фермын коллектив Шулуун гэжэ газарай фермэтэй мүрысэдэг юм. Арбан хоног, hара бүридэ туйлаhан дүнгүүднай согсологдожо, эли газарта бэшэгдэнэ. Мүн hаалишан бүхэнэй үдэр бүриин дүн тусхай табель дээрэ тэмдэглэжэ, мэдээсэгдэжэ байдаг. 1974 ондо үнеэн бүриhөө 2.111—2.063 килограмм hү hааhан манай фермын түрүү hаалишад Норжима Дашиева, Таня Цыреторова, Норжима Гармаева гэгшэд hүүлэй үедэ үнеэдэйнгээ ашаг шэмэ улам дээшэлүүлжэ, үбэлжэлгын үедэ абаhан зорилгоёо дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Саашань хэлэхэдэ, үнгэрhэн декабрь hарада болоhон СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ манай ороной туйлаhан асари ехэ амжалтанууд элидхэгдэжэ, мүн арад зоной hуудал байдалые улам hайжаруулха хэмжээнүүд баталагдаба. Энэнь гэр бүлэдөө олон үхибүүдтэй, эрдэм мэргэжэлдэ hургажа байhан илангаяа минии бүлынхидые ехээр баясуулна. Арад бүгэдын аша туhада hайн hайхан түсэб зорилгонуудые хараалhан парти, правительствынгаа анхаралда, мүн hаяхан тунхаглагдаhан КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, бүри ехэ эршэтэйгээр хүдэлжэ, үдэр бүриингөө ажалда эрхим амжалта туйлаха байhанаа үшөө дахин найдуулнаб.

Д. ЦЫБЕНОВА.
Нарhатын совхозой hаалишан, Яруунын аймагай Соведэй депутат.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ФЕВРАЛИИН ТҮСЭБӨӨР

Бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, бага гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээн гаргахыемнай КПСС-эй ЦК партида, совет арадта хандаһан Хандалга соогоо уряалба. Энэ Хандалгада харюу болгон, завод, фабрикануудай коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа байна. Манай Шулуутайн леспромхозой Кокэтэйн пунктын коллектив 1974 оной даабарие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, 700 кубометр технологическа зомгооһо бутаруулха, ажалай бүтээсые 1,2 процентээр дээшэлүүлхэ, жэлдээ хүн бүхэнэй 950 кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн зорилготойгоор социалис уялга абаа бэлэй. Бидэнэр арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, хүдэлмэришэдтэйгөө хэлсээд лэ, иимэ уялга абаһан байгаабди.

Энэ хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула эмхидхэлэй ехэхэн ажал хүдэлмэри хэхэ ушартай болодоо. Хэнэйшье мэдэхээр, бидэнэр модо бэлэдхэгшэд — ехэнхи ажалаа техникын лэ хүсөөр бүтээдэг болонхойбди. Энэ техникээ бүтээсэ ехатэйгээр ашаглажа шадабал, модо бэлэдхэхэ халаан бүринн даабари дүүргэхэ арга боломжотой байна ха юмбибди.

Ушар тиимэһээ хүдэлмэришэдэйнгээ мэргэжэл шадабарие дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнэй ябасые наринаар шалгажа байдаг гээшэбди. Социалис мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, эрхимлэгшэд мүнгэн шангаар урмашуулагдана. Тэдэнэй туйлаһан ажалайнь амжалтануудые олоной дунда мэдээжэ болгонобди. Мүнгэн шан баяр ёһололой ордшон байдалда барюулдаг гээшэбди. Энэ ехэ удха шанартай гэжэ һанагдана.

Манай пунктын үнинэй хүдэлмэришэн Александр Ильич Тютрин эрхим түрүү ажалаараа үнинһөө хойшо суурхана. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадын коллектив һарадаа 1.400 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 1.800—1.900 кубометртэ хүргэжэ, бэшэнэй дундаһаа онсо шалгардаг юм. Александр Ильич Тютринэй бригадын хүдэлмэришэд зарим һарануудта 2 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, үндэр бүтээсэ туйладаг.

Аркадий Александрович Домарат, Даниил Хабриевич Валеев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Манай пунктын бага комплексно 8 бригадын хүдэлмэришэд булта дундаа мүрысэн хүдэлнэ.

Эдэнэр ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ, шэнэ онол арга үйлэдбэридээ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал табина. А. И. Тютрин томодхогдоһон бригада эмхидхээд 1,5 халаан соо модо бэлэдхэхэ гэһэн дурадхал оруулаа бэлэй. Итанцын, Хурамхаанай, Баргажанай леспромхозуудта томодхогдоһон бригаданууд бүри 1974 оной август һара соо эмхидхэгдэһэн юм. Теэд томодхогдоһон бригадануудые манай эндэ, Кокэтэйн пунктда эмхидхэжэ болохоор гү? Энэ асуудал хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй ухаан бодолые хүлгөөһэн юм. Юуб гэхэдэ, бидэнэр хадалиг газарта модо бэлэдхэнэбди. Бэшэ леспромхозуудтай жэшэхээр бэшэл байдаг. Гэбэшье томодхогдоһон бригада эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн зомди. Энэ бригадые А. И. Тютрин хүтэлбэрилхэ болоо һэн.

Бригададань 16 хүдэлмэришэн. Эдэнэр отологдоһон модо хоёр тракторaар таллуулан шарэнэ. Али нэгэ тракторайнь эбдэрээ һаа, тэрэнэй оронда ашаглаха гурбадахи трактор бэлэн байдаг. Ямаршье шэнэ юумэ эхилхэдэ али нэгэ бэрхэшээл гараад лэ байдаг. Тютринэй бригадынхид яһала оролдожо хүдэлөө. Эдэнэр һарадаа 5.400—5.500 кубометр модо бэлэдхэдэг болонхой. Манай пунктда томодхогдоһон бригадануудые эмхидхэбэл, ашаг үрэнь ехэ байха гэжэ гэршэлэгдэбэ гээшэ. Мүнөө Даниил Хабриевич Валеев Аркадий Александрович Домарад гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд томодхогдонхой. Эдэнэр һарадаа 5 мянган кубометрһээ дээшэ модо бэлэдхэдэг болонхой.

Манай пунктын хүдэлмэришэд нигэжэ шэнэ онол арга хэрэглэн, үдэр бүри улам эршэтэйгээр хүдэлнэ. Туйлаһан амжалтала саашадань үшөөл арьбадхажа, һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлдэг байха юм. Хүдэлмэришэднай һара бүринн гөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, олоной магтаалда хүртэнэ.

Шулуутайн леспромхозой дирекци, партийна болон профсоюзай организацинууд социалис мүрысөөнэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Мүрысөөнэй ябасые шалгаха тусгаар комисси эмхидхэгдэнхэй. Энэ комиссиин гэшүүд һара бүри мүрысөөнэй дүн согсолжо, эрхимлэгшэдые урмашуулжа, дутуу дунда юумэнүүдые сагдары усадхаха гэһэн зорилготойгоор зүбшэл заабаринуудые үгэдэг байна. Һарынгаа даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн бригадануудай, мастерска участогуудай, пунктнуудай коллективүүдэй нэрэ дээрэ леспромхозой дирекци, партийна болон профсоюзай организацинуудай коллективүүд амаршалгын телеграммануудые эльгээдэг байха юм. Манай пунктын хүдэлмэришэд 1974 оной туршада амаршалгын олохон телеграммануудые абаһан байна. Энэ телеграмматай бүхы хүдэлмэришэдые танилсуулдаг гээшэбди. Һайн үрэ дүн туйлаһан хүдэлмэришэд амаршалгын иимэ телеграмма абахадаа үнэн сэдьхэлһээ баясадаг юм. Энэ ехэ һайн ёһо заншал болоо гэжэ хэлэмээр. Манай коллектив модо бэлэдхэхэ, шпала хюрөөдэхэ, технологическа зомгооһо гаргаха һара бүринн гөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Бидэнэр дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлдэ 85 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, 100 мянган шпала хюрөөдэхэ, 7,5 мянган кубометр технологическа зомгооһо гаргаха даабаряа нэгэ һараар уридшалан дүүргэһэн байнабди. 1974 оной түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модон бэлэдхэгдээ. Мянган шпала хюрөөдэгдэжэ, 700 кубометр технологическа зомгооһон бутаргагдаа. Пунктымнай коллектив шэнэ онол арга хэрэглэжэ, эршэтэй шангаар хүдэлһэнэйнгөө ашаар лэ иимэ һайн үрэ дүн туйлаа гэхэ байнаб. Бидэнэр октябрь һара соо илангаяа һайн үрэ дүн туйлаабди. Тиигэжэ СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын дамжуулгын Улаан туг мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар абаһан байнабди.

Хүдэлмэришэднай табадахи, түгэсхэхы жэлдэ бүри эршэтэйгээр ажаллажа, һайн шанартай модо ехээр бэлэдхэжэ, оронойнгоо шэнэ шэнэ барилгануудта эльгээхэ гэһэн хараа зорилготойгоор түсэб зохёогоод, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа байна. Бидэнэр мүнөө февралиин түсэбөөр хүдэлнэбди. Бидэ юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үгэдөө хүрэхэ дүүрэн арга боломжотойбди.

В. ТЕРЕНТЬЕВ,
Шулуутайн леспромхозой Кокэтэйн пунктын начальник.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

60 НАҺАНАЙ ДАБА

ГУШААД оной эхин багта үргэн Буряад оронноймнай нютагуудта шанэ байдалай үндэһэ һуури табигдажа эхилээ һэн. Энэ үедэ колхоз, совхозууд, коммунанууд эмхидхэгдэжэ, хүн зон нэгэдэжэ, хамтын ажалай хүсэтэ дүлэн соробхилоо...

Цыренжап Цыденович Доржиевай эдир наһан эдэ жэлнүүдтэ үнгэрөө. Ямар һайхан, дорюун үе байгаа гээшэб! Гүндэ нютагтань нэн түрүүн эмхидхэгдэһэн совхоз, түрүүшын «Фордзон» түхэлэй трактор, комсомолой эмхинүүд... Эдэ бүгэдэ һүбэлгэн, хурса хүбүүнэй ухаан соо бүхөөр хадуугдан үлөө.

1932 ондо ВЛКСМ-эй гэшүүнээр абтаһан Цыренжап Доржиев манай Эхэ орониие һэргээн бодхоолгын, түсэбтэ табан жэлнүүдэй даабари бэелүүлхэ агууехэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай байһанаа һайн ойлгодог болоо һааб даа.

«Хүнгэн кавалерие» ударидагшаар тэрэниие дэмы табягүй байха. Цыренжап эдэбхитэй, политическэ талаараа бэрхэ комсомолец, ниитын хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаа түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, харуулаа ха юм.

«Хүнгэн кавалериин» гэшүүд үдэр һүниие илгангүй хүдэлмэриеэ ябуулдаг бэлэн. Ажалай журам, хэгдэһэн хүдэлмэриин шанар, бүтээсэ шалгажа, залхуу зальхай, даажа байһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдтэй эрид тэмсэжэ, нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болоо һэн.

Цыренжап түбһэндэ бэрхэ, һонюуша хүбүүн һэн гэжэ нютагай үбгэд, хүгшэд хэлэдэг. Үнэхөөрөөшье, тэрэ шэнэ юумээр ходо һонирходог, эрдэм мэдэсэеэ саашадань дээшэлүүлхые ехэ оролдодог байһан юм.

Гүндэ тосхон соогоо нэн түрүүн «БШЗ», «Колхозник» түхэлэй радиоприемнигуудые гэртээ тодхоһон юм. Тиигэжэ Москва, Улаан-Үдэһөө радиодамжуулгануудые шагнадаг һэн. Гэртэнь нютагай зон олоороо сугларжа, шагнаһан юумэеэ зүбшэн хэлсэдэг заншалтай байһан гээд, мүлөө болотор хэлсэдэг.

Техникээр һонирходог һэн тулань ВЛКСМ-эй Яруунын райком Цыренжап Доржиевые Саратовска областиин Хвалынск хотодохи шоферуудай курсада эльгээхэ гэжэ шиидээ бэлэй. Курсаяа гансал «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэһэн залуу хүбүүн нютагаа бусажа, Яруунын үргэн дайдаар «булад мори» жолоодоо...

Цыренжап Доржиев 1939 ондо агуу Ленинэй партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаһан юм. Энэ жэлые тэрэ хэзээдэшье мартахагүй. Үшөө ехэ харюусалга, уялга бэедээ даажа абаа бшуу. Тиимэһээ һуралсалаа саашадань үргэлжэлүүлжэ, арад зондо бүри ехэ аша туһа хүргэхэ гэжэ тэрэ эрмэлзэбэ.

Теэд... 1941 оной зун дайн эхилшээ. Цыренжап август һара соо сэрэгтэ татагдажа, Эхэ оронойнгоо зүүн хилэ хамгаалалсаһан байха. Тэндэ үһа гаталха хэрэгсэлнүүдэй паркын сэрэгшэдые хангалгын начальнигаар алба хэһэн байна. Япон булимтарагшадтай дайнай эхилхэдэ, тэрэ шэн габьяа, баатаршалга гаргажа, «Алдар солын» III шатын орденоор, медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Дайнай һүүлээр түрэл совхозойнгоо отделение эрхилэгшээр, удаань директорэй орлогшоор хүдэлжэ байтарнь, совхозой директорнуудые бэлдэдэг һургуулида тэрэниие эльгээбэ.

Тиигээд лэ РСФСР-эй совхозуудай министерствын захиралтаар Шэтын «Красная Ималка» директорээр томилогд... жэлэй туршада ам... гаар ажаллаа.

Гээгдэлдэ ороһон ... хые түрүү зэргэдэ ... Цыренжап Цыденович ... шодой бүхэсоюзна ... хабаадалсаһан юм. М... габьяата ажалай түл... ляар, Хүндэлэлэй ол... тануудаар шагнагдаһа...

Һүүлэй үедэ нүх... жиев хүндөөр үбшэлө... мэһээ пенсидэ гараха... болоһон юм. Гэбэшье ... һайн болоходонь лэ ... хүдэлмэридэ эдэбхитэй... баадалсадаг.

Мүнөө аймагай түб... та тосхондо эмхид... Ц. С. Сампиловай ... музейн директор б... Байгша оной январь ... ренжап Цыденович ... гүйсэхэнь. Энэмнай ... наһан гээшэ ааб даа. ... данай коммунист жа... гарангүй, үе сагтаяа ... алхалан ябана. Тиимэ... ренжап Цыденович Д... ута наһа, удаан жарга... нэбди.

В. ЦЫБЖИ...
Яруунын аймаг.

ТООЛОН ТОДОРХОЙЛОЛГЫН МАШИНАНУУДЫЕ ЗОХЁОН БҮТЭЭГШЭД

ЭЛЕКТРОННО-тоолон тодорхойлолгын машинанууд арадай ажахын бүхы һалбаринуудта улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудай лауреат, Социалис Ажалай Герой академик В. М. Глушковой хүтэлбэрилдэг УССР-эй Наукануудай академиин кибернетикын институт эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ ехэ туһа хүргэнэ. Теоретическэ асуудалнуудые саашадань шиидхэхын, кибернетическэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдые, математическа моделнүүдые зохёохын тула коллектив эдэбхитэй ажал ябуулна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: институдай тоолон тодорхойлолгын түб соо; доодо таладань — биоэлектрическэ хүтэлбэрилгын ба медицинэ кибернетикын таһагта. Зүүн гарһаа: медицинын эрдэмэй доктор Л. С. Алеев, ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, техническэ эрдэмэй кандидат С. Г. Бунимович, таһагай хүтэлбэрилэгшэ инженер А. Б. Шевченко гэгшэд биоэлектрическэ түхеэрэлгые бэлэдхэн табижа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

НЕФТЬТЭ ТЮМЕНИИН ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

ТЮМЕНЬ (ТАСС-ай корр.). Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюусажа, Тюменскэ областиин коммунистнууд, бүхы ажалшад 1975 ондо габшагайгаар ажаллажа, түсэбтэ табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые шиидэн, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй ехэ хараа түсэбүүдые тодорхойлһон байна. Энэ жэлдэ 139,6 миллион тонно гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 30 шахуу миллион тонноор ехэ нефть олзоборилон абахые хараалба. Ашагта малтамалгай шэнэ газар нээһэнэй, ашаглагдажа байгаа скважинануудые хурдан түргөөр үрэмдэһэнэй, нефтиин хоолой соргонуудые бариһанай ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдаха байна.

Партиин областной комитедэй пленум дээрэ энээн тухай хөөрэлдөөн болоо. Тэрэндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, областиин партийна организациин зорилгонуудые тодорхойлбо.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Г. П. Богомяков пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай хөөрөөд. 1975 ондо Тюмениин ажалшадай шиидхэхэ ехэ зорилгонууд тухайда дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын тула, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ табигдаһан коммунис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула Тюменскэ областиин ажалшад бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

СОВЕТ-ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ЕХЭ КОМБИНАТ АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

БЕРЕЗНИКИ. (Пермиин область). (ТАСС-ай корр. А. Киприянов). Березниковско калийна гурбадахи комбинадай хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. «Үрэжэлэй дабһанай» эгээн ехэ, баян ашагта малтамалай мантан томо предприяти ашаглалгада тушаагдаа. Жэлдээ тус комбинат 3.6 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргаха юм.

СТАН БАРИГДАА

САРАТОВ. (ТАСС-ай корр. А. Сыроваткин). Энгельс хотын «Главсредволговодстрой» гэжэ заһабарилгын механическа заводто баригдаһан соргын-прокатна стан түрүүшынгээ продукци үгэбэ.

Энэ хадаа өөрсэ шухаг стан юм. Бороо оруулан үһа сүршэдэг «Фрегат», «Волжанка» гэжэ хэрэгсэлнүүдэр хангагдаһан үһалуурайн түхеэрэлгэнүүдтэ шухала хүрэгтэй 30 миллиметр диаметртэй сэхэ оёдолтой хоолой соргонууд эндэ бүтээгдэнэ. Ехэ частотатай тогоор булад сан түмэр гагнаха шэнэ технологи ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлээ — жэлдээ 1000 километр хүрэтэр утатай хоолой сорго гаргаха.

АВТОМОБИЛЬ БҮТЭЭГШЭДЭЙ ЕХЭ ТҮСЭБҮҮД

ИЖЕВСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Кедров). Эндэхи автомобильна заводой гол конвейер дээрэһээ 150 мянгадахи «Москвич» бүтээгдэн гаргагдаба. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, предприятида автомобильнуудые бүтээн гаргалга 30 мянгаар олошороо. Мүнөө минута хахад болоод лэ конвейер дээрэһээ ээлжээтэ машина бүтээгдэн гаргагдадаг юм.

ЕХЭ БАРИЛГЫН ТҮРҮҮШЫН ПРОДУКЦИ

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС-ай корр. В. Стариков). Ревда хотодохи Дунда Ураалай зэд хайлуулгын заводто серна кислота үйлэдбэрилхэ предприяти болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаба. Ехэ бүдэг барилгада абтаһан түрүүшын арбаад тонно кислота ороной химигүүдтэ эльгээгдээ. Зэд хайлуулгын үйлэдбэриин үлэгдэл газууд эндэ түүхэй эд болодог юм.

Барилгын ба хабсаргалгын хүдэлмэрие жэгдэ һайнаар, габшагайгаар хэһэнэй ашаар энэ ехэ барилгые болзорһоонь урид ашаглалгада оруулһан байна.

Барилгын коммунистнууд хүдэлмэрие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эмхидхэн хүтэлбэрилөө. Мүрысөөндэ илагшад үдэр бүри тодоруулагдадаг байгаа. Эдэ бүгэдын ашаар шэнэ бүлэг барилга болзорһоо 7 һараар урид ашаглалгада оруулагдаба.

ЯХАД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ХЭБЛЭГДЭБЭ

ЯКУТСК. (ТАСС-ай корр.). В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнуудай гурбадахи томые нютагай номой яхад хэлэн дээрэ ... гаргаба. Октябриин ... люциин вождиин 191... октябрь һараһаа 192... март болотор бэшэһ... хёолнууд тэрээн со... лагдаһан байна. Э... Ленинэй шэлэгдэмэл ... нуудай гурбан томы... хэлэн дээрэ барлан ... гэ дүүрэбэ.

ЭРДЭМЭЙ ХОТ...

ТОМСК. (ТАСС-ай ... К. Мирошниченко). ... шадар урган бодоһон ... академгородогто шэнэ ... толлоһон байна. С... Наукануудай академи... бириин отделениин а... рын оптикын институт ... һаруул корпусууд соо ... ороо. Тус институдай ... мэрилэгшэдэй хэһэн ш... гэнүүд сагай улари... жэлхэ, оршон тойрон... гаалиие хамгаалха ... ехэ удха шанартай б...

Үшөө нэгэ инсти... СССР-эй Наукануудай ... демиин Сибириин ... ниин нефтиин химии... тут һаяар Томскын ... городогто нүүжэ оро...

ҺУРАГШАДАЙ НАУЧНА БҮЛГЭ...

РИГЭ. (ТАСС-ай ... Һурагшадай научна ... Латвида эмхидхэгдэба... тэ мэдээжэ эрдэмтэ, ф... математическа эрдэмэ... тор профессор К. А. ... тэрэниие толгойлно. ... классай һурагшадай ... шадабарие, мэрг... элирүүлэн хүгжөөхэ ... шэнэ эмхиин гол зори... лоно.

Бүлгэмэй дэргэдэ ... хэгдэһэн ниитын э... хэлэ бэшэгэй, хими... логиин, физикын, ма... кын секцинүүдэй хү... рие дүй дүршэлтэй ... мэрилэгшэд хүтэлбэри...

Хүдөөгэй зураглалнууд

БЭРХЭШ ДАА, МИХАИЛ!

Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь Бато Хазуевич Жамбаловһаа (мүнөө партиин райкомой пропагандада болон агитациин таһагые даагша) түрүү механизаторнууд тухай асуубаб. Тэрэм урдаһаам энеэбхилээд:

— Бэрхэ тракторист, механизаторнууд манайдаш яһала олон. Юрэдөө, тоолоодшье яахамнайб. Ушхайтада ажалладаг нэгэ механизатор бии. Таниха бэшэ гүт? Михаил Чимитов. Партиин гэшүүн. Үнинэй механизатор, — гэжэ хэлэбэ:

Михаил Чимитов... Энэ хүниие би багаһаа танихаб. Һургуулида һуража байһаһаа хойшо Михаил хүбүүн техникэдэ ехэ дуратай, трактор, машинын хажуугаар ходо эрьелдэдэг бэлэй.

...Нэгэтэ Сагаан нуурай эрьедэ Мишэтэй ябажа ябабабди.

Зунай эхин. Наран халуунаар шарана. Огторгойдо малгайншье зэргэ үүлэн үгы: тэнгэри шэл мэтээр хүхэрэн зэнхынэ. Үндэгэеэ дарахаяа үшөө һуугаагүй жэргэмэлнүүдшье үглөөнэй дууе ханхинаса дүүргээд, үдын халуунай урда тээхэнэ амархаяа бууба хэбэртэй. Тээ саана, Сагаан нуурай зүүн урдахи поли дээрэ нэгэ трактор хүнхинэнэ. Газар хахална.

Полиин захада трактор гаража, эгсэ эрьелдээд, буразадаа тээшээ тооһорбо. Хара тортог хаяад, трактор урагшаа ябажа үгэнэгүй. Байра дээрээ угзага агзага гэнэ.

— Үгы, энэ яаһан тракторист гээшэб? Нэгэ форсункань муугаар хүдэлнэ: түлишэеэ үгэнэгүй шахуу,— гэжэ Мишэмни хэлэбэ.

Би шагнаад үзэнэб. Ойлгохо юумэн үгы. Трактор хүнхинөөл хадаа хүнхинөө. Ямаршье форсункын хахажа. сасажа байһые юрэдөө ойлгоногүй гү?

— Шагна даа, — гээд Миша намда хэлэнэ.

Минии ойлгохошье юумэн үгыл. Шагнанаб, шагнанаб. Һүүлдэнь нигэжэ асуубаб:

— Ши хаанаһаа мэдэнэш?

— Ойлгохо хэрэгтэй, — гэжэ Мишэ бүрд гээд, хөөрэлдөөгөө ондоо тээшэнь абаашаба.

...Һүүлдэнь Михаил Чимитов механизаторай һургуули дүүргэжэ, өөрынгөө дуратай мэргэжэлтэй болоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо арба гаран жэл үнгэрөө, Михаил Чимитовшье дүй дүршэлөөр нилээдгүй баян механизатор боложо шадаа.

Шэнэ газар хахалалгада хэн хабаадажа, хабарай хара һалхин соо харанхы һүниүүдтэ булад хүлэгэй жолоо баринаб? Михаил Чимитов.

Баян ургаса ургуулжа, Эхэ оронойнгоо амбаарта алтан шара орооһо дүүрэтэр хэхые хэн оролдоноб, тиигэжэ тэмсэгшэдэй нэгэн хэн бэ? Михаил Чимитов.

Халуу шатаһан зунай үдэрнүүдтэ гашуун хүлһэ адхаруулан, ниитын адуу малда бардам тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэн хабаадалсанаб? Михаил Чимитов.

...Хэдэн жэлэй урда тээ Михаил Чимитов партиин гэшүүн болоо һэн.

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой байшан соо үглөөнһөө хойшо хүлгөөтэй, хөөрсэгэнэһэн хэбэртэй байба. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй гэшүүндэ орохоёо ерэһэн һаалишад, механизатор, хонишод партиин райкомой нэгэдэхи секретариин приёмно соо олоороо сугларанхай байба.

Партиин райкомой бюрогой заседани түлэг дундаа. КПСС-эй гэшүүндэ абтаһан лэ хүнүүд хойно хойноһоо гарана. Одоошье Михаил Чимитовэй ээлжээн боложо, нэгэдэхи секретариин үүдэ тэрэ татаба.

Партиин Устав, механизаторай, ажахын хэрэгүүд тухай асуудалнууд дээрэ дээрэһээнь бууба. Миша харюусажа ядабагүй.

— Хэды жэлдэ механизатораар ажалланат? — гэһэн асуудал табигдаба.

— Арбан табан жэлдэ,— гэжэ Михаил харюусаа һэн.

Тэрэ үдэр Михаил Чимитов Ленинскэ партиин гэшүүн болоо һэн. Тэрэ үдэрһөө хойшо Михаил Чимитов партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрые дээрэ үргэн ябана.

...Мишын нүхэр Хандажабай эхын бэеын муудаһан дээрэһээ энэ бүлэ Ушхайтаһаа Булаг тосхондо зөөхэ баатай болоо. Мүнөө нүхэр Чимитов Чисаанын совхозой Булагай һаалиин фермын тэжээл бэлэдхэдэг цехтэ хүдэлнэ, тэндэхи техникые дарагар зандань байлгана.

Убэлэй һарануудта һүү ехээр һааха гэжэ һаалишад тэмсэнэ. Тэдэнтэй адли Михаил Чимитов баһал оролдоно.

— Хабар болоходо, трактортаа һуухаб, — гэжэ тэрэ һая уулзахадам, хэлээ һэн.

Бэрхэш даа, Михаил.

ТАЛЫН ХАРГЫГААР...

Автолавкын жолоошоной ажал хүдэлмэрие хүдөө нютагай хүн зон, хонишод, адуушад, һаалишад яһала һайн мэдэхэ ёһотой.

Хэжэнгын совхозой холын отара, гүүртэнүүдэй малшад бүхэөгтэй үндэр автомашина харамсаараа:

— Дашамнай ерэбэ, — гэжэ баяртайгаар хэлэдэг юм.

Һарын эхиндэ гү, али тэгэндэ, гарагай хэдындэ автолавкын ерэхые малшад заатагүй мэдээд байдаг. Тиихэлээрээ нэгэ газарта суглараад, мүнгэеэ бэлдээд байдаг заншалтай.

Автолавкын жолоошон, нэгэдэхеэр, техникэ мэдэхэ хүн болоно, хоёрдохёор — наймаашан. Богонёор хэлэхэдэ, хоёр мэргэжэлтэй хүн болоно гээшэ ааб даа.

Хэжэнгын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Юрий Данилович Васильев нигэжэ хөөрөө һэн.

— Нүүдэл наймаан гээшые бидэнэр ехэ хүндэтэйдэ тоолонобди, тиигээд тэрээндэ айхабтар ехэ анхарал хандуулнабди. Манайдашни түрүү автолавка олон юм. Нүхэд Пинтаев, Гончиков гээд тоолоходо болохо. Зүгөөр Даша Дансаранов автолавкада ябаһаар ехэшье үнинэй бэшэл аад, нилээд дүй дүршэлтэй наймаашан болонхой бшуу.

Даша Дансаранов... Хэжэнгэ нютагай Бургаастайн хүбүүн. Арбан зургаа, арбан долоотойһоо эхилжэ, колхозой ажалые шара борогүй хэжэ эхилһэн хүн. Түрүүшээр тракторай прицепщик ябаа. Һүүлдэнь булад хүлэг өөрөө жолоодоо. Түлеэ түлидэг газ-генератор түхэлэй тракторташье һууһан байха.

Арбаад жэлдэ шахуу булад хүлэг жолоодоһонойнгоо һүүлээр Даша Дансаранов автомашинын жолоошоной һургуули дүүргээ һэн. Тэрэ гэһээр автомашинын жолоое табинагүй. Мүнөө үедэ Хэжэнгын аймпотребсоюзай автолавкада хүдэлнэ.

...Уужам даа Хэжэнгын тала. Тиигээдшье Дашын орохо, хүрэхэ газар ехэ олон: аяар гушаад гүүртэ, отаранууд.

Автомашинын жэгдэхэн абяан тала дээгүүр зэдэлнэ. Шугы бургааһан, нуга тохойнууд жэрэгэд гээд лэ хажуугаар үнгэрнэ.

Эдэ харгынууд Дашада үнинэй танил. Эдэ харгынуудаар арбаад жэлэй туршада үдэр һүнигүй ябана. Үбэлэй янгинама хүйтэн һүни хүр саһа хаяжархиһан харгыда машинань һууха. Зунай сагта бороотой байбалынь, шабарта һууажа зобохош. Харгынуудай муу һайншье, хаанаа яаматай, ялхитай болоһые ходо мэдэжэ байхаш.

— Манайш хэрэгтэ нарин нягта байгаагүйдэ аргагүй юм, — гэжэ Даша Батомункуевич хөөрэдэг. — Графигаа нарин сахяад байгаа һаа, хүнүүдтэшье хүндэтэй болохош. Дүтын отара, гүүртэһээ эхилээд, зубша зубшаһаар эгээл холынхидоонь ошохош даа. Заримдаа холошье ябангүй, нэгэ газарта тогтохош. Салин мүнгэнэй гараһан, үгтэһэн сагта отара, гүүртэнүүд дээгүүр ябахада, ехэ һайн гэжэ һанагшаб. Юуб гэхэдэ, эгээл энэ үедэ малшад, адуушад мүнгэтэй болонхой. Жэжэ бужа юумэ абадаггүй, томо эд бараагаар һонирходог ха юм. Тиихэдэ мотоцикл, автомашинын сахариг, покрышка захяашад олон. Ганса Ушхайтын малш... өөһэдын арба гаран авто... шина бии ха юм. Мотоц... нуудшье тоогүй ааб даа.

Иигэжэ Даша Дансар... нүүдэл наймаа эмхид... Энэ хүмнай һара, квар... бүхэнэйнгөө түсэбые ... үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Автолавка Хэжэнгын ... хозой һаалиин нэгэ гүү... дэ ерэбэ. Хүрэжэ ерэхые ... мэдэжэ байһан һаали... баяртайгаар угтана. Д... Дансаранов автолавкы... бүхэөгэй хойто үүдые нэ... наймаагаа эхилнэ. Тос... һуурин, хотын магази... соохи мэтэ выставкэ ... үгы һэмнай. Юунэй бии, ... тухай наймаашанһаа хү... асууна.

— Сэмбэ сабхи бии гү...

— Дулаахан пулаад о... хо гү?

— Дүшэн зургаанай ... жүүрэй костюм абадаг һа...

Асуудалнууд дээрэ ... рэһээ бууна. Захилнуу... хэгдэнэ.

Наймаагаа хэжэ дүүрг... Даша Дансаранов авто... кадаа һуужа, удаадахи о... ра, гүүртэдэ ошохоёо гү... гэнэ. Тэндэ тэрэниие ба... тайгаар угтаха.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Хэжэнгэ.

БУРЯАД ҮНЭН

Арадай хиналта

ШУХАЛА АСУУДАЛ

Мал ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар парти, правительствамнай hүүлэй жэлнүүдтэ шухала тогтоолнуудые баталан абанхай. Энэ шухала hалбарие бүри түрдэнаар хүгжөөхэ хэрэгтэ арадай хинагшад гол анхаралаа хандуулдаг, малшадай хүшэр ажалда ехэ туhа хүргэдэг болонхой.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй даабаринуудые, абаhан социалис уялгануудаа бодото дээрэнь болзорhоо урид дүүргэхын тула республикымнай ажахынуудай малшад үнгэрhэн үедэ габшагай бэрхээр ажаллажа шадаа. Аймаг бүхэнэй малшадай хэжэ, бүтээжэ байhан ажалдаа эзэн ёhоор хандажа шадаhанай ашаар республикамнай гүрэндэ нооhо, hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорhоо урид дүүргэhэн байна. Колхоз, совхозуудай даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ арадай хинагшад өөhэдынгөө ехэхэн оролдолго гаргаа гэжэ эндэ онсо тэмдэглэмээр.

Малшадай эгээл шанга шалгалтын нэгэн — үбэлжэлгэ хаа хаанагүй түлэг ябажа байна. Энэ харюусалгатай хаhадаа эмхитэйгээр орожо шадаhан ажахынууд үбэлэйшье үедэ сагаан эдеэ элбэгээр абадаг, гадартай тарган мяха гүрэндөө ехээр тушаадаг гэжэ хүдөөгэй ажалшад hайн мэдэдэг. Тиимэhээ колхоз, совхозууд ниитынгээ адууhа малай үбэлжэлгэдэ шадаал hаа hайн бэлэдхэлтэй оролдые хүсэдэг гээшэ ааб даа.

Республикымнай олонхи ажахынууд нёдондонойхиhоо бага үбhэ тэжээлтэй үбэлжэлгэдэ оробо. Энэл ушарhаа зарим колхоз, совхозуудта hү hаали доошолхо, шахалгада табигдаhан малай шэгнүүр багаар нэмээгдэхэ ушар hала олон. Малшан бүхэн ажалаа эмхитэйгээр ябуулхые оролдохо, өөрынгөө харюусалга дээшэлүүлхэ уялгатай.

Арадай хинагшадай гол бүлэг, постнууд эдэ бүгэдые хараадаа абажа, үбэлжэлгын хэр үнгэржэ байhые, үбhэ тэжээлэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байhые, фермэ, гүүртэнүүдтэхи ариг сэбэрые саг үргэлжэ шалгахадаа бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүдые хараалдаг байха юм. Зэдын аймагай арадай хинагшад колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, малшадта горитой туhа хүргэнэ гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Арадай хинагшадай гол бүлэгүүд, постнууд бэлэдхэгдэhэн килограмм тэжээл бүхэнэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байhые шалгана. «Мир» колхозой арадай хинагшадай гол бүлэгэй ажалые В. Д-Ц. Батуев шадамар бэрхээр ябуулна гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. Тус бүлэгэй гэшүүд харюусалгатай хаhадаа малшад хэр бэлэдхэлтэй оробоб гэжэ шалгахадаа, бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха эрилтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй урда табиhан юм. Нэгэдэхи, хоёрдохи отделенинүүдэй hү hаалиин фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулдаг цехүүд hайнаар хүдэлгэгдэнэгүй, үнеэд бүлеэсүүлэгдээгүй уhаар ундалуулагдана гэжэ хинагшад шалгажа элирүүлээд, эдэ бүгэдые гуримшуулаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой арадай хинагшадай гол бүлэг ниитын зөөри хамгаалха хэрэгтэ анхаралаа табидаг заншалтай. Гол бүлэгые даагша Б. Д. Дамбаев нэгэтэ парткомой заседани дээрэ нигэжэ мэдүүлээ hэн:

— Шэнээр баригдаhан Гэгээтын hүнэй фермэдэ шэбхэ шабааhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ, тэжээл буйлуулдаг цехтэ хүдэлгэгдэхэ оньhон машина тодхохо аргатайбди. Энэ харюусалгатай хэрэгтэ хинагшадшье эдэбхитэйгээр хабаадажа, механизаторнуудай ажалдань ехэ туhа хүргэхэ hэн ха.

Дамбаевай оруулhан дурадхалые парткомой гэшүүд зүбтэйдэ тооложо, хараалhан хүдэлмэреэ өөhэдынгөө хүсөөр бүтээхэ гэжэ шиидэhэн юм. Энээнэй ашаар үнеэдэй байра хаhа сагтаа ашаглалгада тушаагдаа.

Ториин совхозой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой арадай хинагшад саг үргэлжэ малшадай, механизаторнуудай ажалда горитой туhа хүргэдэг болонхой. Тус ажахынуудай гол бүлэгүүд болон постнууд хэзээ, хаана, ямар шалгалта хэхэ тухай тодорхой түсэб зохёогоод, тэрэнэй ёhоор ажалаа ябуулхые оролдодог юм.

Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб, даабариин хэр дүүргэгдэжэ байhан тухай арадай хинагшад hонирходог, энэ талаар тодорхой хэмжээ абадаг. Захааминай, Баргажанай, Хурамхаанай, Зэдын аймагуудай колхоз, совхозуудтахи арадай хинагшадай гол бүлэгүүд, постнууд энэ шухала хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг, дутуу дундануудые дары усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдые абадаг болонхой. Захааминай аймагай Хамниин, Дүтэлүүрэй совхозууд гүрэндэ мяха, hү худалдаха үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. Мүн эдэ ажахынуудта ниитын адууhа малай тоо толгой олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ урагшатай.

Үйлэдбэрие болбосоронгёор хүтэлбэрилхэ, мал ажахыhаа абтадаг продуктнуудай шанар дээшэлүүлхэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэлгэдэ арадай хинагшад ехэ оролдолго гаргадаг. Баргажанай аймагай олохон ажахынууд муу шанартай hү гүрэндэ тушаана. hү hаалиин фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэриин hулаар ябуулагдадаг дээрэhээ муу шанартай hүн бэлэдхэлэй пунктнуудта ехээр тушаагдана гэжэ арадай хинагшад элирүүлээд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдые энэ талаар зохихо хэмжээ дары абахыень уялгалаа. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гашалангир ехэтэй hү гүрэндэ тушааhанайнгаа түлөө 14 мянган түхэриг хиидэ хаяhан байна.

Кабанскын аймагай арадай хиналтын комитет hүнэй фермэнүүд дээрэ ариг сэбэрые муугаар сахиhанайнь түлөө «Шергинский» совхозой ахамад зоотехник Жилин, Оймарой совхозой отделениин зоотехнигүүд Жанчипов, Ербаев гэгшэдтэ зэмэ тохоо. Үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэрие муугаар ябуулhанайнь түлөө Хориин совхозой ахамад зоотехник Г. А. Ханхабаевые тушаалhаань сүлөөлхэ дурадхал аймагай арадай хиналтын комитет оруулаа. Мүн энэ харюусалгатай хүдэлмэрие муугаар эмхидхэhэнэйнгээ түлөө бригадир Бадмаев ажалhаа гаргагдаа, прораб Цынгуев яла түлэхөөр хэhээгдээ.

Ниитын адууhа малай үбэлжэлгые hайнаар, эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ, гүрэндэ hү, мяха худалдаха даабарие дүүргэхэ хэрэгтэ арадай хинагшад гол анхаралаа табина. Республикымнай колхоз, совхозуудта ажаллажа байгаа 609 гол бүлэг, 933 постнуудта эдэбхитэй 9330 хүн хабаадана. Үбэлжэлгын үедэ зарим фермэ, отарануудта саг зуурын 400 пост эмхидхэгдээ. Тус постнуудта 1200 эдэбхитэй хинагшад хабаадана.

Республикын арадай хинагшад энэ хүндэтэй уялгаяа сүм дүүргэжэ, малшадай харюусалгатай хаhаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр үнгэргэхэ хэрэгтэ нилээд туhалха бээз гээд найдагдана.

А. ТАХАНОВ,
Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

ХАРЮУСАЛГА ЕХЭТЭЙГЭЭР ХАНДАХА

Байгша ондо аймагай колхоз, совхозууд ниитынгээ адууhа малда урда жэлэйхиhээ жэшээгүй ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абаа. Үбhэ тэжээлэйнь шанар hайн.

Аймагай диилэнхи ажахынууд энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ hайн бэлэдхэлтэйгээр оробо. Калининай, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Бодонгуудай совхозуудай малшад энэ харюусалгатай хаhадаа түгэс бэлдэжэ ороо. Малай хашаа, хорёо hайнаар заhаргадаhан, тэжээл буйлуулдаг цехүүд хаhа сагтаа хүдэлгэгдэжэ эхилhэн байна.

Гэбэшье, зарим ажахынууд үбэлжэлгэеэ зайдан байдалтайгаар угтаа гэжэ арадай хинагшадай шалгалта элирүүлhэн байна. Тэдэнэй тоодо Бэшүүрэй, «Сибирь» совхозууд, «Рассвет» колхоз ороно. Тус ажахынуудта бии байгаа дутагдалнууд тушаа тогтомоор гээд hанагдана.

Бэшүүрэй совхоз нарай тугалнуудые hайн байрада байлгадаг. Теэд хори-гуша хоноhон тугалнууд Шэбэртэ гэжэ газарта суглуулагдана. Тэндэхи байрань хүйтэ нойтон, харууhанииньшье тулюур. hүүлэй үедэ аймаг дотор гарзалhан бүхы тугалнуудай гурбанай нэгэ хуби тус ажахыда тудана.

Эндэхи хонишод шанга шалгалтада хэр бэлэн орооб гэжэ тобшохоноор хэлэжэ үгэлтэй. Ц-Ц. Гатыпов, Б. Чимитцыренов гэгшэд эхэ хонидые харууhалдаг юм. Зүгөөр хонишодой байра байдалтай танилсахада, хашаа хорёонь заhаргадаагүй, нүхэ hүбэнь hайса бүглэгдөөгүй байба. Заряа шэлэ гэжэ газарта түлгэ хонидой отара үбэлжэдэг. Тэндэхи хонишодой байрань задагай зайдан. Үбhэ, hолоомо шэрэхэ хүдэлмэрие гуримшуулаагүй дээрэhээ эндэхи хонишод хорёо хоохон hууна. Янгинама хүйтэнэй hая захалаад байбашье, тамираа алдаhан хонид тус отарада бии болонхой. Эндэхи хонишод дааhан hүрэгтөө анхаралаа багаар хандуулна, бии байгаа дутагдалнуудые түргэн усадхаха талаар хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга асуудал табидаггүй дээрэhээ иимэ байдал тохёолдоо. Олохон отарануудта талха тарьяанай зүйл эдюулхэ хобто хобоо олоор дуталдана.

Тус ажахын нэгэдэхи отделениин фермэ, гүүртэнүүдтэ үмсын хони мал олон гэжэ арадай хинагшад элирүүлээ. Хонишон Д. В. Конечных гэгшэ совхозой үбhөөр 4 үхэр, талха тарьяагаар 8 гахай тэжээнэ. Добуун гэжэ газарта үбэлжэдэг хонишодой отарада үмсын мал мүн лэ олон гэжэ элирүүлэгдэhэн.

Дээрэ хэлэгдэhэн дутагдалнуудые ажахын хүтэлбэрилэгшэд hайн мэдэжэ байбашье, тэрэниие дары усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абаагүй байха юм. Отделениие даагша Ц. Санжиевай, зооветмэргэжэлтэд Н. Афанасьев, А. Разуваев, директорэй уялгые дүүргэжэ байhан П. Гылыковэй даажа байhан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаhанай гэмээр эндэхи малшад иимэ байдалтай үбэлжэлгэдөө ороо гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Рассвет» колхоздо түхеэрэгдэhэн худагуудай олонхиинь хүдэлгэгдэдэггүй дээрэhээ малшад харууhалжа байhан хони малаа голhоо уhална. Үбhэ тэжээлэй хорёодо багаар асарагдаhанай гэмээр малшад хони малаа түхэреэн үдэрэй туршада хагданда адуулха баатай болоо. Муу харууhанhаа боложо малынь ноябрь hараhаа гарзалжа захалаа.

Дээрэ хэлэгдэhэн ажахынуудта бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха талаар арадай хинагшад хэмжээнүүдые хараалаад, түсэбэй дүүргэлтые шалгажа байна. Малшан бүхэн үбэлжэлгээ hайн үнгэргэхын тула оролдохо бээз гээд найдагдана.

С. ГОНСОРОНОВ,
арадай хиналтын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ.
Вэшүүрэй аймаг.

ЭЗЭН ЕhООР ХАНДАХА

Малшадай эгээл харюусалгатай хаhа—үбэлжэлгэ түлэг дундаа. Энэ харюусалгатай ажалаа эмхитэйгээр үнгэргэжэ, харууhалжа байhан малаа гарза гайда оруулангүй хүхэ ногоондо гаргаха зорилго ажахымнай малшад урдаа табяад, абаhан социалис уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула оролдожо байна гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Мал шахан таргалуулдаг Түнгээнэй гүүртэдэ мүнөө жэлдэ гүрэндэ тушаагдаха 100 үхэр, 300 хашараг, бурууц харууhалагдана. Мүн эндэ дүтэхэн хонидой 2 отара байрланхай. Үбэлжэлгын үедэ отара, фермэ, гүүртэнүүдтэ арадай хиналтын постнууд эмхидхэгдэнхэй юм. Өөрынгөө гүүртэдэ энэ постын хүдэлмэри ябуулнаб. Арадай хинагшад хамта хүдэлдэг нүхэдтөө жэшээ харуулмаар ажаллахые оролдоно.

Постын гэшүүд тэжээл зүбөөр гаргашалха, мэргэжэлтэдэй табиhан рационой ёhоор малаа эдеэлүүлхэ, харууhалха, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда гол анхаралаа табина. Мүн бидэ ажалай журам сахиха хэрэгтэ hаналаа табидаг гээшэбди. Хэн нэгэ малшанай үбдөөд, ажалдаа гараагүй байбал, харууhалжа байhан малыень эзэнhээнь дутуугүйгөөр эдеэлүүлдэг заншалтайбди.

Урагшаа hанаатай малшад манда яhала олон. Шахалгада табиhан үхэрнүүдые харууhалдаг Гомбо Гатапов залуушье hаа, ажахынгаа дүй дүршэлтэй малшадhаа нэгэшье дутуугүй hайнаар ажаллана. Мүнөө үедэ Гомбо Нина нүхэртэеэ гүрэндэ тушаагдаха 100 үхэр харууhална. Буруушан Мадыгма Буянтуева, үхэршэн Миролюбий Ширеторов гэгшэд өөрынгөө ажалда оролдосотойгоор хандадаг хүнүүдэй нэгэн.

Манай гүүртын коллектив бүри эртэ намарhаа байра байдалаа дулаалжа шадаа. Түрүүшын ольбоноор малаа дулаан байрада байлгажа, үбhэ, hоломоор эдеэлүүлжэ захалаабди. Эндэхи малда талха тарьяанай зүйл нормын ёhоор үгтэнэ. Ажахымнай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд манда саг үргэлжэ ерэжэ, манай ажалые шалгадаг, бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха талаар зохихо хэмжээ абадаг болонхой. Үбэлжэлгээ эрхим hайнаар үнгэргэхэ арга боломжо манай малшадта дүүрэн бии гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө зүгhөө мэдүүлхэ хүсэлэнтэйб.

Б. БУЯНТУЕВ,
Гааргын совхозой Түнгээнэй гүүртын арадай хинагшадай постые даагша.

Хурамхаанай аймаг.

Ниитын зөөридэ эзэн бусаар хандаха ябадалтай, гарза үрилтэ хэхэ ябадалтай шангаар тэмсэхэ, социалис зөөрие, манай ниитын баялигые гамнаха гээшэ совет хүн бүхэнэй уялга мүн.

(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгаhаа).

ДУТУУ, ДУНДАНУУДТАЙ ЭБСЭШЭГҮЙГӨӨР...

Манай аймагай ажалшад түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлые ажал хүдэлмэридөө бага бэшэ амжалтануудые түйлан үдэшэбэ. Промышленна болон хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб бүхы талаараа дүүрэнхэй. Жэшээлхэдэ, гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 102 процент, hүн — 110 процент, нооhон — 100 процент, үндэгэн — 144 процент дүүргэгдэhэн байна.

Аймагай түсэб, уялгаяа дүүргэлгэдэ арадай хинагшадай үүргэ бага бэшэ гэжэ hанагшаб. Тэдэнэр предприяти, ажахы бүхэндэ продукци абалга дээшэлүүлхэ талаар арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхын, ажал хүдэлмэриинь дутуу дундануудые олон усадхахын, гүрэнэй ниитын зөөри аршалан хамгаалхын түлөө ходо оролдожо байдаг гээшэ.

Мүнөө аймагаймнай предприяти, организаци, колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта мянга нэгэ зуунhаа үлүү арадай хинагшад, тэрэ тоодо 670 хүдэлмэришэн, 180 колхозник, 250 алба хаагшад хүдэлнэ. Тэдэнэр 85 бүлэг, 95 пост, аймагай комитет болон бүридэдэг гээшэ. Гадна 130 штатнабэшэ инспекторнуудтэй штатнабэшэ 10 таhаг эмхидхэгдэнхэй. Үнгэрөөшэ жэлэй октябрь hарада Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ үшөө нэгэ штатнабэшэ таhаг бии болгогдоо.

Арадай хинагшадай аймагай комитедтэ ажалшад ходо ябажа, бэшэг бэшэжэ, hонин дурадхалнуудые оруулжа, эрилтэ, гүйлтануудые табижа байдаг. Ажалшадай эрилтэ гүйлтаар аймагай комитет жэлэй туршада 50 гаран шалгалта үнгэргөө, бүхыдөө 90-ээд тиимэ шалгалта, рейдүүд үнгэргэгдөө.

Шалгалта, рейдын дүнгүүд арадай хинагшадай аймагай комитедэй заседани дээрэ ходо харагдажа байдаг. Жэлэй туршада комитедэй заседани дээрэ парти, правительствын гаргаhан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ журамгүй ябадал гаргалгаар 8 асуудал, түсэб дүүргэдэггүй ябадалаар 2 асуудал, ниитын зөөридэ эзэн бэшээр, гам хайрагүйгөөр хандаха, худал мэдээ үгэхэ ушараар 13 асуудал, муу шанартай продукци гаргалгаар 4 асуудал, гүрэнэй зөөри hулаар сахиха талаар 4 асуудал хэлсэгдэhэн байна. Ажал хүдэлмэридөө, даалгагдаhан тушаалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, гүрэнэй, ниитын зөөри гамнадаггүй нилээд олон хүнүүдтэ зэмэ тохогдоhон юм.

Жэлэй туршада арадай хинагшад хүдөө ажахы хүгжөөхэ, мяха, hү, нооhо, үндэгэ, ороoho тарьяа, огородой эдеэ ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб уялгануудай дүүргэлтэдэ анхаралаа ехээр хандуулаа. Тэдэнэр газар тарьяалангай ургаса дээшэлүүлхэ, адууhа малай тоо толгой олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, колхоз, совхозуудай хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые элирүүлхэ асуудалаар саг үргэлжэ hонирхожо, эрид хэмжээнүүдые абаа. Энэ талаар Баргажанай совхозой арадай хинагшад (гол бүлэгэйнь түрүүлэгшэ А. Г. Елшин), Хилганын колхозой (гол бүлэгэйнь түрүүлэгшэ Д. С. Санданкин) болон бусад ехэхэн юумэ хээ.

Жэшээлхэдэ, Хилганын колхозой арадай хинагшад үшөө октябрь hарада малай үбэлжэлгэдэ дутуу дунданууд ехэ байна гэhэн асуудал табиhан байгаа. Харин тиихэдэ колхозой түрүүлэгшэ В. Ш. Гармаев, парткомой секретарь М. Э. Молонов гэгшэдэй ямаршье хэмжээ абангүй, «шэхэ дүлии, нюда балай» ябатарнь аяар 26 толгой эбэртэ бодо мал гарзалhан байха юм. Хамтынгаа ажахыда иимэ гарза гай хэhэн хүнүүдтэ шанга зэмэ тохогдохо байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой арадай хинагшад, шалгалтын комиссиин гэшүүдтэй хамта Онёогой леспромхоз тушаа асуудал хаража үзэhэн. 1971 ондо энэ колхозой 120 гектар газар дээрэ модо хадагалха складуудые тус леспромхоз баряад, мүнөөшье болотор газарынь сүлөөлжэ үгөөгүй байhаар. Тиихэдэнь колхозой правлени, леспромхозой дирекци ямаршье хэмжээ абаагүй. Мүнөө арадай хиналтын аймагай комитет аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управленидэ энэ асуудал элирүүлхэ даабари үгэнхэй. Зэмэтэй хүнүүдтэ шанга эрилтэ табигдаха ёhотой.

Үнгэрөөшэ-жэл Бодоной совхоздо барилга муу шанартайгаар хэгдээ, барилгашадта салин хүлhэн үлэмжэ үлүүгээр түлэгдөө. Энээниие совхозой арадай хинагшад элирүүлээд, саашань дамжуулан дуулгаhан байха. Энэ асуудалаар баhал эрид хэмжээнүүд абтаха гээшэ.

Промышленна предприяти, организаци, эмхи зургаануудай арадай хинагшад ямар шанартай продукци гаранаб, үнгэтэ болон хара түмэрэй хаядаhа суглуулха түсэб ямараар дүүргэгдэнэб, Байгал шадарай баялигые зүбөөр хэрэглэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ямараар дүүргэгдэжэ байhан ба бусад асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулаа.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгаар зоригжоhон манай аймагай арадай хинагшад предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудтай эрид шанга тэмсэл хэн, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб уялгануудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна.

В. ФИЛОНОВ.
Баргажанай аймагай арадай хинагшадай комитедэй түрүүлэгшэ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ШАЛГАХА КОМИССИ

Малай үбэлжэлгэ хүдөө ажахын тон харюусалгатай үе саг гээшэ. Тиимэhээ Түнхэнэй аймагай арадай хинагшад энэ асуудалда гол анхаралаа хандуулна. Бүри халуун намарhаа эхилжэ тэдэнэр малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэриин ябаса шалгажа эхилээ hэн.

Малай үбэлжэлгын бэлэдхэл шалгажа байха зорилготой тусхай комисси колхоз, совхозуудай бүхы фермэ, отара, гүүртэнүүдээр ябажа, нарин шалгалта хээ.

Аймаг дотор малай үбэлжэлгэ нёдондо жэлэйхиhээ hайнаар үнгэржэ байна гэжэ шалгагшад элирүүлбэ. Хаа хаанагүй малай байра, малшадай ажаhууха гэр, байшангууд саг болзортоо заhагдажа дулаалагдаа. Олонхи ажахынууд, тэрэ тоодо «Маяк», «Восточные Саяны» колхозууд, Саянай, Түнхэнэй совхозууд ниитынгээ адууhа мал хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангаhхай.

Энэ жэл аймагай ажахынуудта нёдондонойхиhоо 9934 центнер тэжээл ехэ бэлдэгдээ. Энээниинь малай толгой бүхэндэ хубаахада 8,3 центнер гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиhээ 0,3 центнер ехэ тэжээл хүртэнэ. Тушаажа абаhан тэжээлээ олонхи фермэ, отара, гүүртэнүүдэй малшад гамтайгаар, буйлуулаад малдаа эдюулнэ.

Гэхэтэй хамта зарим фермэ, отара, гүүртэнүүдээр малай үбэлжэлгэ ехэхэн дутуу дундануудтайгаар үнгэржэ байна гэжэ шалгагшад элирүүлээ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой олонхи малшад малдаа тэжээл буйлуулангүй, гам хайрагүйгөөр үгэнэ. Тус колхоздо 400 үнеэдэй байха шэнэ комплекс баригдаад, ашаглалгада үгтөөгүй байха юм. «Межколхозстрой» барилгын участогай баригшад (даагшань нүхэр Балданов) элдэб шалтагаануудые дурдаад, энээниие удаарууллна.

Арадай хинагшадай тусхай комисси малай үбэлжэлгэдэ байгаа дутуу дундануудые элирүүлhэнэйнгээ hүүлээр колхозуудай правлениин заседани, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаа татуулжа хэлсүүлдэг, шухала хэмжээнүүдые абхуулдаг. Тус комиссиин гэшүүдэй үүсхэлээр малай үбэлжэлгын ябаса тухай асуудал аймагай арадай хиналтын комитедтэ харагдажа, аймагай Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ хэлсэгдэжэ байна.

С. ЦЫДЕЕВ.
Түнхэнэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Будамшуу

ЗОРГООРОО ЗАМБУУРДАГ ЗАРЬЯН

Эдир залуу ябаа hэм. Эгээл тиихэдэ Мархайн аша Тархайтай дахасалдаад аяар холын Ахын аймагаар ябаhанаа мартадаггүйб. Байгал далайнгаа баруун эрье дээрэхи Култук гэжэ станцида поездhоо буугаад, Түнхэнэй аймагаар энэ, тэрэ юумэндэ аhалдаhаар, hууhаар арба гаран хоног ябажа, арай гэжэ Орлик тосхон хүрэжэ ерээ hэм. Тэрэ аяншалгамни зүүдэн шэнгеэр hанагдадаг.

Теэд мүнөө энээн тухайгаа дурсан хөөрэхэеэ hэдэнэ бэшэб. Юуб гэбэл... Мэнэ hаяхан дахин Орлик ошохо зол тудаба. Одоол нихэдээ, сагай урагшаа ошоhые, жэгтэй hайхан байдалай ерэhые дахин дахин шэбшэн, баясан ябааб. Үглөөнэй 10 сагта Улаан-Үдэhөө гараhан самолёдной часhаа үлүүхэн ниидээд, Түнхэнэй түб Хэрэн госхондо буушаба. Тэндэ нэгэ хэды байгаад, ондоо самолёдто hуужа, час болохогүй ниидээд, Ахын аймагай түб тосхондо хүрөө бэлэйбди.

...Орлик тосхон. Минии түрүүн ябахада, эндэ хэдэн арбаад орбогорхон модон гэрнүүд байгаа агша hэн. Харин мүнөө Орлик шэнэ түхэлэй тосхон болонхой. hургуулиин, соёл культурын, больницын, редакциин мангаи томо байшангууд, столово болон магазинууд, байрын гэрнүүд... Үргэн салуу үйлсэ... Айл бүхэн радиотой, электрын галтай, телефоноор гансашье республикынгаа бэшэ, харин Эхэ оронойнгоо ямаршье hууринтай хөөрэлдэхэ аргатай болонхой. Тиихэдэ эндэ бэшэг мэдэхэ хүнүүд үсөөн бэлэй. Харин мүнөө хуу баран бэшэгтэй, эрдэмтэй болонхой, тосхон бүхэндэ нютагайнь хүбүүд, басагад багшанар, эмшэд, мэргэжэлтэд, шофер, механизаторнууд болоод хүдэлжэ байна. Аймагай ажалшад оролдосотой hайнаар ажаллажа, табан жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Хэдэн хоногой туршада холын аймагта хараhан үзэhэнөө, дуулаhан хөөрэлдэhэнөө дууhыень бэшэжэ абаад, баяртай, хүхюутэй Улаан-Үдэ хотодоо бусахаяа түхеэржэ байтарни, минии үнинэй танил Михаил гостиницадам орожо ерэбэ. hониhорьмоhоёо хөөрэлдэдэhөөр байтараа, тэрэмни:

— Зүб лэ хэлэнэш, Будамшуумни. Амжалта, түйлалтануудынай аргагүй ехэ. Үшөөл ехэ байха hэн гэжэ hанагшаб, хэрбээ...

— Юун тухай хэлэхээ hананаш, Михаил?

— Хэрбээ манай урагшаа дабшалгада зарим нэгэшүүлэй hаад, тойбо хээгүй hаань...

— Танай эндэ тиимэшүүл баhал бии гү?

— Байнгүй яахаб даа. Хомхой хободог сэдьхэлтэй, гүрэнэй зөөри эдихэ hанаатай хүнүүд үшөөл дайралдана, — гээд тэрэмни костюмайнгаа дотор хармаанhаа hургуулиин үхибүүдэй бэшэдэг тетрадь гаргажа, стол дээрэм табижархёод. — Ябахынгаа урда тээ энээниие уншаарайл даа, гайхахал байхаш, — гэбэ.

Үдэшэ орой, унтахынгаа урда тээ, Михаилайнгаа орхиhон тетрадь абажа харабаб. Түрүүшын хуудаhанай тэг дунда «Зарьян Радщасвич Сабановай манай аймагай «Малшан» газетын редакцида бухгалтераар нэгэ хэды саг соо хүдэлхэ зуураа үриhэн, үбэртэлhэн гүрэнэй мүнгэ зөөри» гэжэ бэшээтэй байба. Саашань ирахадам, иимэнүүд тоо, баримтанууд дурдагдаба:

З. Р. Сабанов гүрэнэй мүнгэ зөөри эдихэ гэhэн hэдэлгээр 1972 ондо редакцида мүнгэнэй орошо, гарашын бүхы документнүүдые зорюута худхаад, хуймаад орхибо. Тэрэ редакторай гар табингүйгөөр мүнгэ зөөри дура зоргон соогоо гаргашалдаг байгаа. Редакцида кассиргүй hэн тула, тэрэнэй абаха салин хүлhые бухгалтер хуули бусаар өөртөө бэшэдэг hэн.

Январиин 19-дэ Налханов гэжэ хүндэ 288 түхэриг редакциин кассаhаа үгтөө гэжэ бэшээтэй байха юм. Мартын 7-до тэрээндэ үшөө 24 түхэриг 71 мүнгэн үгтөө гэhэн документ бии. Юунэй түлөө иимэ ехэ түлбэри тэрэ хүнэй редакциhаа абаhые хэншье мэдэнэгүй...

Редакторай № 100 захиралтын ёhоор апрелиин 28-да 6 хүндэ 60 түхэриг шан кассаhаа үгтэhэн байха юм. Харин документ соо шан абаhан 5 хүнэй гар табяатай байгаад, бэшэ мүнгыень кассир гэхэ гү, али Сабанов өөртөө үбэртэлжэрхёо.

Апрель hарада түлеэ бэлдэлгэдэ 100 түхэриг кассаhаа үгтэбэ гэжэ хуурмаг саарhан бэшэгдэбэ. Касса З. Р. Сабановай гарта. Мүн баhа хэлэгүй саарhан юушье бэшэхэдэ тэсэдэг ха юм.

Май hарын 19-дэ Б. Д. Ашхаевта 179 түх. 42 мүнгэн кассаhаа түлэгдэhэн байха юм. Теэд Ашхаевта юунэй түлөө энэ түлбэри үгтөөб гэжэ тайлбари-тэмдэгэй байхагүйнь hонин лэ.

Январь, март hаранuудта командировкодо ябагдаhанай, ашаа ашаhанай, буулгаhанай, тэрэниие хадагалhанай гэхэ мэтэ авансын тоосоогоор нилээд ехэ мүнгэн хэмhээ үлүү гаргашалагдаhан байна.

Богонихон болзорто аймагай газетын редакциин бухгалтераар хүдэлхэ зуураа Зарьян Сабановай үйлэдэhые, аашалhые бүгэдынь дурдаха гээ hаа, бүхэли дэбтэр болохо гээшэ. Богонихоноор хэлэбэл, тэрэ элдэб мэхэ гохоор, худал хуурмагаар 780 түхэриг эдижэ шадаhан байшаба.

Хойто үглөөниинь Михаил нүхэрэйнгөө намда орожо ерэхэдэнь:

— Энэ Зарьян хүйхэр мүнөө хаана гээшэб? — гэжэ асуубаб.

— Хаана ошохо юм даа, иишэ харагдагша. Редакциhаа намнуулаад, коммунальна ажахыда ороод, «hураhан юумэ hураар татагдадаггүй» гэдэгтэл, нөөхил муу мэхээ гаргажа эхилээ... Мүнөө колхоздо гараад байна гэлсэгшэ. Долёобор хурганиинь өөр тээшээ тагалзаhаар гэжэ дуулдагша, — гэбэ.

— Гүрэндэ хэhэн гарза гайгаа түлэдэггүй, зэмэ зонходо ородоггүй хүн гү?

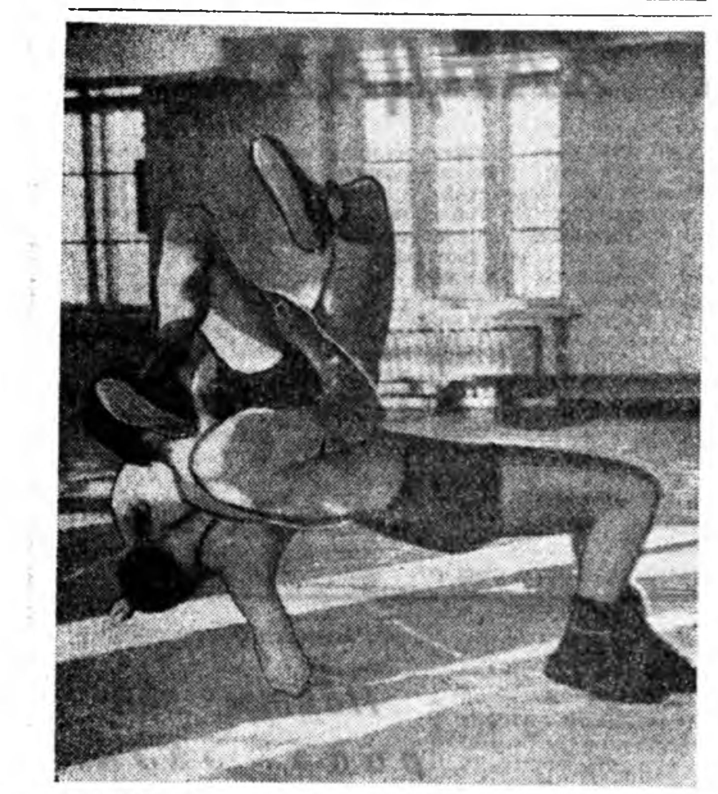
— Үгыл гэгшэ.

— Юундэ?

— Энээниие аймагай захиргаануудhаа асууха хэрэгтэй, — гэжэ харюусаба.

Зарьян Сабановай зоргоороо, ямаршье зэмэ зонхо абангүй зоной мүнгэ зөөри эдижэ «дүршэhэниинь» гайхалтай байна. Орлик тосхонhоо самолёдоор Улаан-Үдэ ниидэжэшье ябахадаа, тэрэнhээ хойшо үнгэрhэн үдэр, hүнишье, мүнөөшье болотор: «Хулгайша хүнтэй халбагаа хахарха дурагүй хүтэлбэрилэгшэд үшөөл бии гээшэ гү?» гэhэн асуудалда харюу оложо ядаhаарби.

Ахын аймагай арадай хиналтын, бусад эмхи зургаанууд Сабановай хэрэгтэ hаналаа табиха бээз гэжэ найданаб.

АРБАН ЭРХИМҮҮД ТОДОРБО

Буряадай АССР-эй зунай зургаадахи спартакиадын тоосоогоор дүрэ буляалдаата барилдаагаар республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн һаяхан Улаан-Үдын Спортын ордон соо боложо дүүрэбэ. Хубиин командна мүрысөөн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуӱехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа.

...Манай республикын бүхэшүүл Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ 1963 ондо түрүүшынхеэ хабаадаа һэн. Тиихэдэ дүрбэдэхи һуури эзэлжэ, түрүүшын амжалта туйлаһан юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай барилдаашад хэдэ хэдэн ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан байна. Жэшээнь, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөндэ хабаадахадаа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Эндэ багшанарай институдай студент Олег Алексеев, тус институдай багша Валерий Иванов гэгшэд зонын чемпионууд болоо һэн.

1974 ондо РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ 42 команда сооһоо манай бүхэшүүл зургаадахи һуурида гараһан байна. Эндэ Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институдай студент Аюр Цырендоожиев бронзо медальда хүртэжэ, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргээ һэн.

Үнгэрһэн жэлдэ ороной дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй дунда дүрэ буляалдаата барилдаагаар түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ Буряадай багшанарай институдай спортсменүүд ехэ илалта туйлаа. Эдэнэр командаараа мүнгэн медальда хүртэһэн юм. Тус институдай студентнэр: СССР-эй спортын мастернууд Фёдор Махутов, Олег Алексеев гэгшэд студентнэрэй дунда ороной чемпионууд болоһон байна.

Тиихэдэ 1974 ондо дэлхэйн таба дугаар чемпион Али Алиевай шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн Махачкалада боложо, 12 ороной спортсменүүд энээндэ хабаадаа һэн. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент спортын мастер Илья Гармаев энэ ехэ наадаанда хабаадахадаа, хүндэ шэгнүүртэнэй дунда илажа гараһан байха юм... Харин мүнөө хэд республикынгаа чемпионууд болобо гээшэб?

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ багшанарай институдай студентнэр Бато Дашинамжилов, Виктор Ринчинов («Труд») гэгшэд түгэсхэлэй наадаанда уулзажа, ана-мана барилдаба. Эндэ дүршэл шадабари ехэтэй Дашинамжиловынь очкогоороо булижа гараа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедэй табадахи курсын студент Николай Чагдуров өөрынгөө шэгнүүртэ бултанһаа булюу байжа, республикын чемпионой нэрэ солодо хүртөө.

Хүнгэншэг шэгнүүртэнэй дундаһаа Ивалгын гидромелиоративна техникумэй багша, инженер Гармажаб Цыренов («Урожай») илажа гараба.

62 килограмм шэгнүүртэнэй дунда мэргэжэл шадабаритай барилдаашад олон байгаа. Спортын мастернууд Фёдор Махутов («Буревестник»), Виктор Баймеев («Урожай»), мастерта кандидат Зан Арименов («Спартак») гэгшэдэй хоорондо шанга тэмсэл болоо. Хабаровскда физкультурын институт дүүргээд, Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын һургуулида тренерээр хүдэлдэг Арименов нүгөөдэ хоёроо диилэжэ, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртөө.

Удаадахи шэгнүүртэ — 68 килограмм — Буряадай багшанарай институдай ахалагша багша, спортын мастер Валерий Иванов илаһан байна.

— 74 килограммай шэгнүүртэ эрхим һайн барилдаашад сугларжа, олониие һонирхуулаа. Эндэ спортын мастерта кандидадууд Кирилл Балдаев, «Урожайн» түлөөлэгшэ Сергей Хахалов, самбо барилдаагаар спортын мастер Серафим Шатаев (Спартак») гэгшэдэй алинииньшье илажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ аргатай байгаа, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, СССР-эй спортын габьяата мастер Клим Самсонович Олзоев хөөрэнэ. — Тиин эндэ багшанарай институдай студент К. Балдаев шамбай солбоноор, эрхимээр барилдажа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Дунда шэгнүүртэн соо БГПИ-гэй студент Олег Алексеевтэй тэнсэхэ хүн мүнөө дээрээ үгы байһаар. В. Дугаров («Урожай»), Буянтуев удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Хүдөө ажахын институдай багша, спортын мастер Геннадий Махутов 90 килограмм шэгнүүртэн сооһоо илажа гараа.

Хүндэшэг шэгнүүртэнэй түгэсхэлэй мүрысөөндэ «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Анатолий Амшеев, «Спартагай» барилдаашан Аркадий Порываевтай уулзаа. Тиин дүрбэдэхи минутын ябажа байхада, Анатолий бар хүсэтэй нүхэрөө дээрэ үргэһэн бэеэрээ, нюргалдуулан хаяжа, зал соо сугларагшадые урмашуулан баясуулба.

Хүндэ шэгнүүртэй хүдөө ажахын институдай студент Илья Гармаев илажа, Буряадай АССР-эй чемпион болоо.

Хоёр үдэрэй турша соо болоһон шанга тэмсэлэй дүнгүүдые гаргахадань, 21 очкотой «Урожай» бүлгэмэй барилдаашад нэгэдэхи һуури эзэлжэ, дамжуулгын кубогаар, дипломоор шагнагдаба. «Буревестник», «Спартак» бүлгэмүүдэй бүхэшүүл удаадахи һууринуудта гараһан байна.

Республикын чемпионууд үнэтэ бэлэгүүдээр, жетонуудаар, I шатын дипломуудаар шагнагдаа.

— Энэ мүрысөөнэй дүнгүүдээр байгша оной февралиин 5-һаа 10 болотор манай республикын ниислэл хотодо үнгэргэгдэхэ зонын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад секретарь Б. Б. Бальжинимаев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: барилдаанай үе. Республикын «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ В. Л. Балдаев БурАССР-эй чемпион спортын мастер В. Ивановто шан барюулжа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СПОРТ

ТОБШО ҺОНИН

КОНЬКИ. Профсоюзуудай чемпионат Медеодо боложо дүүрэбэ. Горький хотын спортсменка Тамара Кузнецова 3000 метрэй зайда урилдахадаа, эрхим үрэ дүн харуулжа, Голландиин суута конькишан Стин Кайзерай дэлхэйн рекордые шэнэлбэ. 30 наһатай спортсменка урдын туйлалтые 2 шахуу секундаар үлүүлһэн байна: 4 минута 44,66 секунда саг харуулаа. Гэбэшье энэнь Нина Статкевичэй мүн лэ Медеодо тогтооһон ороной рекордһоо үшөөл бага байна.

Кузнецовагай харуулһан үрэ дүн дэлхэйн рекорд гэжэ баталагдаха дүүрэн үндэһэ баримтатай: ушарынь юуб гэбэл, имагтал совет спортсменүүдһээ гадна, мүн Голландиин, Финляндиин конькишад хабаадаа. Тиихэдээ энэ чемпионат конькишадай уласхоорондын холбоондо тэмдэглэгдэһэн байна.

Советскэ Союзай, Норвегиин конькишадай заншалта мүрысөөн Норвегиин Хамар хотодо совет спортсменүүдэй илалтаар дүүрэв — 242,5:212,5. 500 метрэй урилдаанда Евгений Куликов эрхим үрэ дүн туйлаа — 38,96 секунда. Энэнь набтар газарай елүүр дээрэ СССР-эй шэнэ рекорд болоно.

Олон зүйлэй мүрысөөндэ Владимир Иванов магтаал һайшаалда хүртэбэ. Тэрэ 3 мянган метрэй зайда урилдахадаа, дэлхэйн чемпион Стен Стенсениие илаа. Тиихэдээ тэрэ Советскэ Союзай шэнэ рекорд тогтообо: 4 мин, 22,91 сек.

Энэ хадаа хоёр ороной конькишадай заншалта хоридохи мүрысөөн болоно. Энээнэй урда тээхи 12 наадаанда совет спортсменүүд, 7 мүрысөөндэ Норвегиин конькишад илажа гараһан байна.

ФИГУРНА ҺОЛЖОРОЛГО. Фигурна һолжоролгоор СССР-эй чемпионат Киевтэ боложо дүүрэбэ. Хоёр хоёроороо һолжоролгоор Ирина Роднина, Александр Зайцев, эрэшүүлэй дундаһаа Юрий Овчинников, эхэнэрнүүдэй дундаһаа москвичка Людмила Баконина, мүльһэн дээрэ хатар наадалгаар Людмила Пахомова, Александр Горшков гэгшэд илажа, 1975 ондо СССР-эй чемпионууд болоо.

САНА. Кавголовто болоһон заншалта наадаанда Сыктывкар хотын түлөөлэгшэ Раиса Сметанина 5 ба 10 километрэй зайда урилдахадаа, бултанһаа булюу байжа, илажа гараа. Сметанина олимпийскэ чемпионка Галина Кулаковае хоёр дахин ахижа гараа.

Эрэшүүлэй дунда 15 километрэй зайда болоһон урилдаанда норвежец Одвар Бро эрхимлээ, — 43 минута 29,77 секунда. 30 километрэй зайда болоһон мүрысөөндэ Василий Рочев түрүү һуури эзэлээ. Тэрэ энэ зайе 1 час 27 минута 01,1 секунда соо гаталба. Хоёр зүйлэй мүрысөөндэ Ленинградай санашан Сергей Омельченко түрүү һуури эзэлбэ — 425,275 очко.

САНААР ҺҮРЭЛГЭ. Санаар һүрэлгөөр Бакурианида уласхоорондын заншалта мүрысөөн болобо. Дэлхэйн чемпионадта бронзо шанда хүртэһэн Алексей Боровитин (Киров хото) хоёр гол шан абаа. Тэрэ 90 метрэй трамплин дээрэһээ бултанһаа холо һүрэбэ: 106 болон 107 метртэ. Багшанарай институдай нэгэдэхи курсын студент урда тээнь 70 метрэй трамплинһаа һүрэхэдөө, түрүү һуури эзэлээ һэн.

ВОЛЕЙБОЛ. Спортын энэ зүйлөөр эхэнэрнүүдэй дунда ороной 37-дохи чемпионадай нааданууд Ленинград, Свердловск хотонуудта эхилбэ. Мүрысөөн шэнэ гуримаар үнгэргэгдэнэ. Түрүүшын дүхэригэй һүүлээр 8 эрхим команда ороной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ юм.

(ТАСС).

УНШАГТЫ һонирхохол байхат

ТУНГУССКА ҺОЛИР ТУХАЙ ҮШӨӨ ДАХИН

БҮХЫ дэлхэй дээрэ суурһан тунгусска һолирые ... жэлгэдэ академик Г. И. Петров шэнэ хуудаһа нээбэ. Замбуулинай энэ бодос хадаа ... хигэр монсогор саһан байха гэжэ тэрэнэй хэһэн тоо... гаргалганууд элирхэйлэн ... шэлнэ. Энэнь уһанһаа хэд... арба дахин хүнгэн байгаа ... хэ. Газар шадарай агаар ... гуур ниидэхэ үедөө 100 мет... һээ үлүү хэмжээнтэй энэ бо... дос түргөөр хайлаһан бай... Хэдэн километр үндэртэ э... бодосой үлэгдэл ба тэрээн дэ... гүүр хөөрэн дэгдэһэн дурэ... салгидахадаа, айхабтар хүсэт... долги бии болгоһон байна... Тиигэжэ тэрэ хайша хайша... 40 километр талмай дээрэ... модо унагаажархиһан байна.

Һаяхан Москвада дүүрэһэн һолирые шэнжэлэлгын XV... конференци дээрэ иимэ мэдээ... сэл хэгдэбэ.

— Захагүй замбуулинай ... даһаа бидэндэ хүрэжэ ерэһэн зүйлнүүдые, бодосуудые ш... жэлхэ асуудалнуудые дүрбэн үдэрэй турша соо зүбшэн хэлэ... сэһэн байнабди,—гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин һолирые шэнжэлхэ комитедэй эрдэмтэ секретарь А. Н. Симоненко ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ.— Жэл бүхэндэ 50 шахуу һолир манай ороной дэбисхэр дээрэ унадаг юм. Холын юртэмсэһэ... бидэндэ хүрэжэ ерэһэн юу... шэнжэлхэдэ эдэнэр ехэ туһа... хүргэнэ.

УРАГШАТАЙ ҺАЙН ОПЕРАЦИ

КАНАДЫН Торонто хотын хүүгэдэй больницын врачи... 2 наһатай ухибүүндэ зүрх... нэйнь сохисые һайжаруулха... атомна түхеэрэлгэ һуулган то... биба. Энэнь 10 жэлэй турша... соо хүдэлхэ юм. Тус операци урагшатай һайнаар хэгдэ... Тиин Майкл Хелдер гэжэ нэ... рэтэй хүбүүнэй бэе гэмгүй... һайн.

ҮБШЭН ХҮНДЭ ХОЁРДОХИ ЗҮРХЭ ТАБИБА

УРДА АФРИКЫН элитэ мэдээжэ хирург Кристиан Барнард Шэнэ жэлэй оршон гараһан һуни үбшэн хүндэ операци хэбэ. Үбшэн хүндэ тэрэ хоёрдохи зүрхэ һуулган табяа. Хоёр зүрхэтэй болоһон дэлхэйн дээрэхи хоёрдохи хүнэй бэень яһала һайн гээд Кейптаундэ толилогдоһон медицинскэ бюллетень соо хэлэгдэнэ. Үбшэнгын һэдэрнэгүй.

Нёдондо жэлэй ноябрь һарын һүүл багта иимэ операци түрүүлэн хүүлһэн 58 наһатай, А. Тейлор «Хроте схюр» гэжэ больницада эдэгэжэ байна.

Профессор Барнардын һанамжын ёһоор, үбшэн хүндэ хоёрдохи зүрхэ һуулган табиха гээшэ энэ органиие һэлгэлгэһээ булюу һайн байха юм. Зүрхэ һэлгэн табихада, түрүүшээр яһала һайнаар хүдэлжэ байтараа, уданшьегүй хүнэй бэе махабадта таарахаяа болижо, түлхигдэдэг байна. Тиихэдэнь тэрэниие абаха ушартай болодог. Хоёрдохи зүрхэн бүхы ажал ябуулгыень түрүүшээр даажа абадаг. Тэд хэдэхэн сагай үнгэрхэдэ, бэе махабадта таарахаяа болиходонь, тэрэниие абаад хаяжа болоно. Энэ ушарта үбшэн хүнэй өөрынь «амарһан» зүрхэн хүдэлжэ эхилдэг байна гэжэ Барнард тоолоно.

К. Барнард зүрхэ һэлгэн һуулгаха операциие дэлхэй дээрэ түрүүлэн 1967 ондо хээ һэн. Үбшэнтэн Луис Вашканский 18 хоногой турша соо амиды ябаһан байгаа, профессор Барнардын 1969 оной апрель һарада операци хэһэн Дороти Фишер шэнэ зүрхэтэй хүнүүдэй дундаһаа эгээн ута наһа наһалжа байна.

КРОКОДИЛТАЙ ТУЛАЛДААН

ОЖОРҺО хулһан соо хорожо байһан крокодил Урда Африкын Республикын залуу хүбүүн — Асарам Фиридэ добтолбо. Энэ африкан хүбүүн бишыхан донгорогоороо шунахай арьяатанай бэедэ хүрөөшье һаань, крокодил амаа ангайжа үгэбэгүй. Тиихэдэнь эрэлхэг зоригтой хүбүүн өөрынгөө гарые үгэрнь таһа отолһон байна. Тэрэ хүбүүе больницада оруулба.

— Крокодилнуудай, гиппопотамуудай хазаһан ушарые оло дахин аргалһан байнабди. Тэд Асарам Фиритэй тохёолдоһон ушар өөрсэ шухаг байна, — гэжэ врачнууд мэдүүлээ.

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Замбуулинай дайдада Советскэ Союзай хэжэ байгаа ээлжээтэ туршалгые гадаадын хэблэл ехэ анхаралтайгаар адаглана. «Саг үргэлжэ ниидэхэ ехэ станцинуудые бүтээхэ гэһэн программаяа СССР шууд бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр», — гэжэ Франциин «Юманите» бэшэнэ. «Нью-Йорк таймс» газетын бэшэһэнэй ёһоор, байгша оной зун совет, американ замбуулинай онгосонуудые хамтадань ниидхүүлхэээр Советскэ Союзай бэлэн байһыень «Союз-17» гэжэ транспортна онгосын «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станцитай амжалтатайгаар залгалдан холболдолго элирхэйлэн гэршэлбэ.

ПОРП-ын Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Куба ошоод байһан тухай Польшын хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. «ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин хани ёһоной албанай хэрэгээр Куба ошолго польско-кубын харилсаандахи шухала ушар болоно. Энэнь Уласхоорондын оршом соо Кубын нэрэ хүндые дээшэлүүлнэ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай тэрэнэй холбоо барисаае бэхижүүлнэ», — гэжэ «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерэй «Унита» газетын корреспонденттэй хөөрэлдөөн «Нойес Дойчланд» газетэдэ толилогдобо. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларжа байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нинтэевропын зүблөөнэй хүдэлмэри манай түбиин бүхы хүн зоной гол анхаралда байһаар гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь онсолон тэмдэглээ. Эдэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар зүблөөнэй хүдэлмэриие дүүргэлгэ оронуудай хоорондохи харилсаанай гол нүхэсэл болохо байна. Энэнь Европодо амгалан ёһоор зэргэ оршохо хэрэгтэ шухала алхам болохо.

С. Альендиин правительствын министрнүүд байһан хоёр хүниие, Арадай нэгэдэлэй элитэ мэдээжэ гурбан ажал ябуулагшые сулөөлүүлхэ хэрэгтэ дэлхэйн олониитын туйлаһан амжалта тухай социалис оронуудай хэблэл мэдээсэнэ. «Чилидэхи фашис гурим дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитын һанал бодолые тоонгүй байжа шадахагүй», — гэжэ Братиславын «Правда» газетэ бэшэнэ.

Американ самолёдууд Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайда дээгүүр тагнуулай ниидэлгэнүүдые хэнэ. Энэнь Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээе эбдэһэн ябадал болоно гээд гадаадын хэблэл тэмдэглэнэ.

Индиин премьер-министр Индира Гандиин хани ёһоной албанай хэрэгээр Мальдивска Республика ошоод байһан тухай Индиин хэблэл мэдээсэнэ. Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохые хүсэдэг тухайдаа хоёр гүрэн мэдүүлээ һэн.

(ТАСС).

ХАНОЙ

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРНҮҮДТЭ

ТАСС

Ажалша олониитын революционно эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэн, экономико хүтэлбэрилгын хэрэгые шэнэдхэн хубилгаха, арадай ажахын бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ гээшэ 1975 ондо демократическа Вьетнамай арад зоной үмэнэ парти, правительствын табиһан гол зорилгонууд болоно.

Республикын промышленна предприятинуудай, барилганuудай хүдэлмэришэд ДРВ-гэй Национальна суглаанай һүүлэй сессиин шиидхэбэринүүдтэ харюу болгожо, ажалдаа эдэбхи үүсхэл гарган Шэнэ жэлэй түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэ ехэ уялгануудые абаад байна.

Хонгайн нүүрһэнэй бассейнэй гурбан гол уурхайн горнягууд гансахан үдэрэй турша соо нүүрһээр элбэг 57 мянга үлүүтэй кубометр хабсагайн шулуу шорой малтан гаргаа. Энэнь тус бассейнһээ нүүрһэ малтан абажа байгаа бүхы үе сооха эгээн ехэ туйлалта болоно.

Тхайнгуен хотын оршондо нимгэн прокат үйлэдбэрилхэ заводой барилга дээрэ январиин 1-дэ ажалай ехэ һайндэр болобо. Энэнь мүнөө жэлдэ баригдажа дүүрэхэ предприятинуудай нэгэн болоно. Вьетнамай профсоюзуудай федерациин түрүүлэгшэ Хоанг Куок Вьет ажалай үдэрые нээһэн эндэхи митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ДРВ-гэй бусад предприятинууд ба барилганууд дээрэхи ажалай түрүүшын үдэр мүн лэ баярай оршон байдалда тэмдэглэгдээ. Эдэбхи үүсхэлэй, шэн зоригто ажалай ашаар ямар ехэ амжалтануудай туйлагдажа болохо байһые демократическа Вьетнамай хүдэлмэришэд дайнай хойто тээхи шэнэ жэлэй үдэрнүүдтэ элирхэйлэн харуулба.

ДЕЛИ

ҮЙЛЭДБЭРИҺӨӨ ТАҺАЛГАРЯАГҮЙГӨӨР

ТАСС

Ехэшүүлэй дунда үзэг бэшэггүйдэлгые усадхан зайсуулха шэнэ арга Индиин Харнана штадта хэрэглэгдэнэ. Үйлэдбэриһөө таһалгарягүйгөөр штадай ажалша зоной үзэг бэшэгтэ һураһынь тула бүлэг эдэбхитэд — Амбал хотын эхин һургуулинуудай багшанар «Джанта видья сабха» гэжэ эмхи байгуулаа. Нэгэ газарта хүдэлдэг зоной кружок тус эмхиин гэшүүн бүхэндэ даалгагдана. Багшань дэбтэрнүүдээр, номуудаар, ручкануудаар эдэниие хангахаһаа гадна, үдэр бүри ажалдань ерэжэ, үдын забһарлалгын үедэ ном заадаг байха юм. Һурагша бүхэнһөө һарадаа тон бага, тодорхойлон хэлэхэдэ, 3 рупий хүрэтэр түлбэри абтадаг, тиихэдэ түлэжэ шадахагүй хүнүүдһээ энэнь болюулагдадаг байна.

Һуралсалай иимэ арга хэрэглэһэнэй ашаар Амбал хотодо 1.500 ехэ хүн уншажа, бэшэжэ һураһан байха юм.

Энэ хэрэгэйнгээ амжалтаар урмашахадаа, «Джанта видья сабха» гэжэ эмхиин хүтэлбэрилэгшэд бүхы Инди соо багшанарай һайн дурайнай иимэ эмхинүүдые байгуулха дурадхалтайгаар правительствада хандахые шиидхээ. Ехэшүүлэй һургуулинуудые бариха мүнгэ зөөрингүй байһан энэ үедэ үзэг бэшэггүйдэлгые усадхаха талаар правительствын программануудые бэелүүлхэдэ, энэ туһалха байна гээд эдэнэр тоолоно.

КАНБЕРРЭ

ХУДАЛДАА НАЙМААЕ ХҮГЖӨӨХЭ ЕХЭ ТҮСЭБҮҮД

ТАСС

Үнгэрһэн жэлдэ Советскэ Союзай ба Австралиин хоорондохи худалдаа наймаан, экономическа харилсаан саашадаа хүгжөөгдөө.

Мүнөөнэй премьер-министр Г. Уитлем түрүүтэй лейборис партиин правительствада засаг хүтэлбэрилжэ эхилхэтэйнь сасуу, Советскэ Союзай, Австралиин хоорондохи худалдаа наймаан үргэдхэгдэжэ захалһан юм. Хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа хэлсээндэ 1973 оной мартын 16-да Канберрэ хотодо гар табигдаа һэн. 1973—1974 оной финансын жэлдэ худалдаа наймаанай ниитэ хэмжээн нилээд үргэдэжэ, 160 миллион австралиин долларто хүрэһэн байгаа.

Һүүлэй үедэ Австралиин хүн зон совет эдлэл хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха дуратай болоһон байна. Түмэр отолдог станогууд, подшипнигууд, пумаажан бүд, сонхын шэл, спортын-агнуурийн буу гэхэ мэтэ эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые Австрали худалдажа абана. Совет станогууд илангаяа үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Металлургическа түхеэрэлгэнүүдые Австралиин дэлгүүр дээрэ гаргажа худалдаха тухай хөөрэлдөөнүүд Австралиин «Брокен хилл» гэжэ ехэ компанитай хэгдэнэ.

ДЕЛИ

Индиидэ хүйтэн болоно

ТАСС

Индиин Джамму ба Кашмир штадта ехэ хүйтэн боложо, саһан оробо. Дүрбэн үдэрэй турша соо Кашмирай голдо саһан ороо. 1,5 метр шахуу зузаан саһан унаба. Долоон хоногой турша соо гурбан градус хүйтэн боложо байһан Симлэдэ шанга һалхитайгаар саһан, бороо худхаржа ороно.

УЛААН-БААТАР

Табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө

ТАСС

Монголой табадахи түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэлдэ — 1975 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Монголой профсоюзуудай Центральна Соведэй ба МРСМ-эй ЦК-гай тогтоол эндэ толилогдоо.

Ойн баярта 1974 оной түсэбтэ даалгабаринуудые республикын ажалшадай амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Тэрэшэлэн Монголой экономико улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай үзүүлдэг туһаламжын шухала удха шанар онсолон тэмдэглэгдэнэ.

МНРП-гэй экономическа политика — орон дотор социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха политика бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ Монголой ажалшадай эдэбхитэйгээр оролсохыень энэ документ уряална.

Тогтоол дотор мүрысөөнэй гурим ,илагшадые урмашуулха гол ёһонууд тухай хэлэгдэнхэй. Мүрысөөндэ илагшад Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудта ошохо түлөөһэгүй путевконуудаар, шангуудаар шагнагдаха байна гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

ДЕЛИ

Шухала шиидхэбэринүүд

ТАСС

1975—1976 онуудай финансын жэлдэ экономикын гол һалбаринуудые — энергетикые, металлургиие, нүүлуу нүүрһэнэй промышленностиие, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ 5 миллиард хүрэтэр рупий һомолхо гэһэн шиидхэбэри Индиин правительство абаба.

Нёдондо зун ган гасуурай болоһонһоо уламжалан, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй ехээр дутаһанай хойшолонгуудые эсэслэн усадхаха хэрэгтэ правительство гол анхаралаа хандуулна. Мүнөө үедэ сагай уларилай таарамжатай һайн байһанһаа энэ жэлдэ 108 миллион тонно ороһон хураагдахаар хараалагдана. Энэ хадаа урда урдын жэлнүүдэйхиһээ ехэ гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

УЛААН-БААТАР

Монголой барилганууд

ТАСС

Энэ жэлдэ Монголой барилга-хабсаралгын эмхинүүд арадай ажахын мянга шахуу барилга бодхоожо, ашаглалгада оруулха байна.

Байгша ондо барилгын индустриин материально-техническэ үндэһэ һуурииие саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ гүрэн 70 миллион шахуу тугрик һомолоо. Улаан-Баатар, Дархан хотонуудта техническэ туһа хүргэлгын барилгын трестнүүдэй үйлэдбэриин баазанууд баригдаха, Улаан-Баатарай асфальто-бетоной завод үргэдхэгдэхэ юм. Гадна, правительстванууд хоорондын хэлсээнэй үндэһөөр МНР-тэ ажалладаг совет барилгын эмхинүүд Улаан-Баатартахи барилгын машина ба механизмуудые заһабарилдаг предприяти бодхоожо, ашаглалгада оруулха байна.

БЕЙРУТ

Ээрхэг түримхэй ябуулга

ТАСС

Январиин 13-най үглөөгүүр Урда Ливанай Кфар-Шуба гэжэ тосхон шадар Израилиин, Ливанай сэрэгүүдэй хоорондо тулалдаанууд болобо. Ливанай армиин подразделениинүүд дайсанда шанга харюу сохилто хээ гээд Ливанай Оборонын министерствын коммюнике соо хэлэгдэнэ. Январиин 12-ой һүни Израилиин хархис хүсэнүүд нэмэлтэ сэрэг нишэ хаяһан байна.

Булимтаран эзэмдэһэн Сириин газар дээрэһээ Израилиин хүндэ артиллери Урда Ливанай һуурин тосхонуудые буудаһан байна. Энээнһээ уламжалан, амгалан зоной дунда шархатаһан хүнүүд бии.

РИМ

Сэрэгэй гаргашануудай хойшолонгууд

ТАСС

Израилиин правительствын ээрхэг түримхэй милитарис хараа шэглэл ороной экономикодо улам муугаар нүлөөлнэ. Сэрэгэй гаргашануудые ехэдхэһэн дээрэһээ 1975 ондо Израиль 8,4 миллиард долларой үри шаритай болохо байна. Израилиин финансын министр Рабиновичой мэдэрһэнэй ёһоор, энэнь 1973 онойхиһоо хоёр миллиард шахуу доллароор ехэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо. «Угтамжын түсэбөөр» — фото-мэдээсэл. «Союз-17» гэжэ онгосын ниидэлгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Түргэн аргаар малталгын аша үрэ» — П. Вербенкын статья. Орон доторнай. «Мухар-Шэбэрэй тариялангай нөөсэнүүд» — зүблөөнһөө тэмдэглэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Комсомолшуудай вахта» — Н. Хиленкын статья. «Урин зулгы үгэ тухай» — В. Штеренбергын статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Мүрысөөн эхилээ» — В. Бадмаевай корреспонденци. Хилын саана.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Социалис оронуудай телевидениин документальна фильмүүдэй программа (үнгэтэ). 10.55 — «А. С. Пушкинэй поэзи». 12.20 — Ф. Тютчевэй шүлэгүүд. РСФСР-эй габьяата артист М. Казаков уншана (үнгэтэ). 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00—18.30 — Забһарлалга.

«Орбита». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Борис Мокроусовай дуунууд». Телевизионно хүгжэмтэ фильм (үнгэтэ). 19.25 — «Односельчане» — телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.30 — Телевизионно һонин. 20.45 — «Мал ажал — габшагай ажал».

«Орбита». 21.10 — «Осенние грозы» (1-дэхи сери) — телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 22.15 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй АН-эй гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана (үнгэтэ). 22.45 — «Театр тухай хөөрөөнүүд». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 21.10 — «Залуу уран зохёолшодой конференци угтуулан (буряадаар). 21.40 — Буряадай телевидениин ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1975 оной январиин 15. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03321. Заказ № Ю444